

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ATAOL BEHRAMOĞLU

KIZIMA MEKTUPLAR

Toplu Şiirler - III

Dörtlükler

Mustafa Suphi Destanı

İyi Bir Yurttaş Aranıyor

Kızıma Mektuplar

Bebeklerin Ulusu Yok

DAM

Ataol Behramoğlu
●
Kızıma Mektuplar

ADAM YAYINLARI

©

Anadolu Yayıncılık A.Ş.

Bu toplubasımında yer alan kitaplardan
Dörtlükler ilk kez 1983'de; *Mustafa Suphi Destanı* 1979'da,
İyi Bir Yurttaş Aranıyor 1983'de; *Kızıma Mektuplar* 1985'de,
Bebeklerin Ulusu Yok 1988'de basılmıştır.

Birinci Basım: Ağustos 1992

İkinci Basım: Mayıs 1993

Üçüncü Basım: Ekim 1994

94.34.Y.0016.438

ISBN 975-418-169-1

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://kitapci.com>

YAZIŞMA ADRESİ: ADAM YAYINLARI BÜYÜKDERE CADDESİ ÜÇYOL MEVKİİ NO: 57 MASLAK-İSTANBUL
TEL: 285 21 52 (12 hat) TELG: ADAMYAY TELEKS: 26534 TADA tr FAX: 276 27 67

Ataol Behramoğlu

Kızıma Mektuplar

Toplu Şiirler III

Dörtlükler

Mustafa Suphi Destanı

İyi Bir Yurttaş Aranıyor

Kızıma Mektuplar

Bebeklerin Ulusu Yok

DÖRTLÜKLER

TOPLUM ÜSTÜNE

Cellat uyandı yatağında bir gece
“Tanrım” dedi “Bu ne zor bilmece:
Öldükçe çoğalıyor adamlar
Ben tükenmekteyim öldürdükçe...”

1974

Yıllanmış bir ağaç gibi köklü, gür
Yalan hiç yıkılmayacakmış gibi görünür
Hükmü yaşamın verilmiştir oysa:
Yıkılacak. Çürümüştür.

1972

Eskidenmiş sabredip murada ermek
Şeyhin kerametini bekleyerek
Öyle zamanlar yaşamaktayız ki dostum
Erdemdir bazen, sabretmemek...

1974

Elinde ne piyon kaldı, ne vezir, ne kale
Düştü birbiri ardına atlar, filler
Ama şah hâlâ ayak diremekte
Yeni taşlar bulundu çünkü: Köpekler...

1972

Burjuvalar kocaman duvarlarla
Çevirmişler avlularını
Ama bir kiraz ağacı gördüm ki geçen gün
Dışarı uzatmıştı en çiçekli dalını

1972

**Dilencilerin akordeonları
Bir romantizm katıyor Avrupalı'nın hayatına
Bu bana kl sik müzik dinlemesini anımsattı
Nazilerin, toplu imhalar sırasında...**

1972

Dostları özlemle kucaklamayı unutma
Çocuk sevmeyi, çiçek koklamayı unutma
En zorlu anındayken bile kavganın
Gökyüzüne bakmayı unutma

1972

AŞK, DOĞA, YAŞAM VE ÖLÜM ÜSTÜNE

Yeniden düşünüp bir sabah hayatı, aşkı, şiiri
Bir selam göndermek isterim Lermontov'a
Bir bakıma her şey “boş ve aptalca” belki
Ama her şey korkunç anlamlı ve korkunç güzel bir bakıma...

1972

“Her insan bir Tanrıdır” diyor Albert Camus; ve Gide —
“Nathanel” diyordu, “onu her yerden başka yerde arama...”
Oysa sadece bir insanım ben ve değişmem —
Bunu hiçbir mutluluğa...

1974

Her an bir çarpıntıyı yaşamaktayım
Her an çılgın bir heves dağlıyor kalbimi
Tanrım, ben mi hayatı aşmaktayım
Yoksa hayat mı aşmakta beni...

1972

23

Hayale, düŖe, doğa ötesine karnım tok
Cine, periye, tanrıya, iblise karnım tok
Adam gibi yaşadım Ŗu dünyada diyebilsem bir gün
Gerisine karnım tok

1974

\ .

Odan, kitapların, duvarda resimler
Bahardır, bir kuş şarkısını söyler
Sanırsın böylece sürüp gidecek bu
Nasıl öyle sandıysa senden öncekiler

1974

Başlarım işime sabahın aydınlık şarkısıyla
Her gün, her an hesaplaşırım ömrümün kırıyla pasıyla
Şiirimin bungan sesi dipten yüze zonklar durur
Ölür gider miyim diyeceklerimi diyemeden korkusuyla

1982

I

Ölüm düşüncesinden
Ürküntü duymazdım, belki
İki tarih arasına sıkışmak
Onurumu incitmeseydi...

1976

Gök sanki eriyecek mavilikten
Çimenler uykulu ve sıcak
Bir kadın geçiyor
Çıplak ayaklarını yüreğime basarak

1972

Durdum, baktım arkandan sen giderken
Bana bir hoşça kal bile demeden giderken
İnsan neler duyar anladım o zaman
Can alıp başını bedenden giderken

1974

**Sevdiğim
Sonsuzca yitirdiğim ender çiçek
Geri kalan yılları ömrümün
Seni anımsamama yetmeyecek**

1976

\

|

GÜNCEL DÖRTLÜKLER, YERGİLER

**Mangalda kül komazsın teorik konularda
Pratiğe gelince ayağın suya erer
Kendi korkaklığına kılıf ararsın boyna
Bu arada faşizm: gelip tepene biner**

1977

MİLLET VE ZAMLAR

Millet yararına imiş
Sırtımıza yüklenen yeni zamlar
Ya bilmiyorlar, zam nedir
Ya bizim milletten değil bu adamlar

1977

Simit satıcısı altı yaşındaki Ali
Büyüyüp filim artisti olmayı düşlerdi
Zabıtanı kaçarken çiğnendi Mercedes
Renkli gazetelerde cesedi sergilendi

1982

KIZIMA DÖRTLÜKLER

BEBEK VE YERYÜZÜ

Bebeğim pirinç dişleriyle
Gülüp duruyor yeryüzüne
Yeryüzü acılı, tasalı, bungun
Yeryüzü alkan içinde

1981

ÇOCUĞUM, SIMSICAK UYUMAKTASIN ŞİMDİ SEN

Çocuğum, sınısıcak uyumaktasın şimdi sen
Tülden ve sevinçten bir ırmaktasın şimdi sen
Bir dağ suyu gibi, kayalar içinden fıskıran
Göklere, denizlere doğru büyümektesin şimdi sen

1981

1

KIZIM, KÜÇÜK PEMBE ÇİÇEĞİM BENİM

Kızım, küçük pembe çiçeğim benim
Yavrum, güvercinim, bebeğim benim
Hepsinin üstünde, hepsinden önemlisi
En doğal, en insanca emeğim benim

1981

GEÇENİN GEÇ SAATİ

Gecenin geç saati, yaklaşan motor sesi, fren
Gülümser uykusunda yavrum, bir düş içinden
Kulağım tetikte, beklerim çağrılmadık konukları
Araba geçip gider kapının önünden

1981

/

!

SEVGİNİN ÖNÜNDE

Bütün insanları dostun bil, kardeşin bil kızım
Sevincin ürünüdür insan, nefretin değil kızım
Zulmün önünde dimdik tut onurunu
Sevginin önünde eğil kızım

1981

GECEMİN ÜZGÜN ÇİÇEĞİ

Gecemin üzgün çiçeği sen, yavrum
Dargın yüzünü görebilsem, yavrum
Babalar daha çok görebilsin diyerdir çocuklarını
Tutsaksam şimdi ve sana hasretsem, yavrum

1982

1

SORU

Çocukların öldürüldüğü korkunç bir dünya bu
Sevinci, insanca bir yaşamı savunmanın suç olduğu
Böyle bir dünyada nedir görevi şiirin
İşte şairin öncelikle yanıtlaması gereken soru

1982

ÜLKELER-İZLENİMLER*

* *Bu şiirlerin tümü, 1970-74 yıllarının ürünleridir.*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İNGİLTERE

İNGİLİZ SINIR POLİSLERİ

Yılan gibi kibar
İngiliz sınır polisleri
Soruyorlar:
“Niye geldin? .
Ne kadar kalacaksın?
Kaç paran var?”

\

BİR AKŞAM

Bir akşam
Trafalgar
Alanından
Geçerken
Bir lokantanın
Dibinden
Çıkan adamı unutamam
— Yunanlı belki
Belki Portekizli
Belki Türk —
Elindeki
Çöp tenekesini
Boşalttı
Dışardaki bidona
Ve bir an
Dövülmüş bir hayvanın
Acısı
Gözlerinde
Bakıp çevreye
Döndü inine.

MANCHESTER'DE

Gece
Hüzünle
Uyudumdu
Dinleyip
Yağmurun
Sesini
İlk kez geldiğim Manchester'de
Sabah
Yıkanmış
Ağaçların üstünde
Gök nasıl da maviydi.

DYLAN THOMAS'LA

Thames üstünde
Bir asma köprüde
Eylül gezdiriyorken
Parmaklarını
Saçlarımda;
Şaşırmazdım
Karşılaşıydık
Dylan Thomas'la.

LONDRA'DA

Kederden
Ölebilirdim Londra'da
Keder
Bu kente yakışmasa

FRANSA

PARİS 1971

Önce hasta bir köpek sanıp irkildim
Duvar dibinde kıvrılan karaltıyı
Sonra baktım ki bir insandı bu
Paris. 1971 yılı.

QUARTIER LATIN

Kapılıp
Rüyasına kalabalığın
Geçersin
“Quartier Latin”den
Ömrün
Rüya hızını farketmeden

PİCASSO'NUN 90. DOĞUM YILDÖNÖMÖ
ŞENLİĞİNDE KARŞILAŞTIĞIM ARAGON'A
İLİŞKİN İZLENİMİM

Aragon
Gerçekten
Kuyruklu yıldız gibidir.
Kuyruğu,
O yürürken
Ardı sıra giden
Yüzlerce genç şair.

COMEDIE FRANÇAISE

Oyuncuların ve eşyanın
Yeri belirlenir
Başla komutu verilir

/

Fransız dili
Alınıp satılır
Burada.
— Bayanlar, baylar
Haydi, kalmasın
Bedava! Bedava!

SABİR'İN ANITI

Bağrışıp çığrışarak çocuklar
Oynarken altında
Bozmadan Doğulu sükûnetini
Koca Sabir
Oturuyor
Bir kayada.

DÜŞMEK

“Uçak şimdi
Düşüyor”
Dedi yanımdaki.
Düşmenin bilmesem
İnmeğ olduğunu
Azericede
Herhalde o saat
Yüreğime inerdi.

NATEVAN ANITI'NA

Tam ortasında bir kentin
Bir kadın şairin anıtı varsa
Ve çocuk elleri
Akıllı alnıyla
Dünya güzeliyse bu kadın;
Sırf onun şerefine bir gün
Körkütük sarhoş olmaz da
Ne yaparsın...

SAĞ OL

Azerbaycanlı
Elbette çok yaşar
Günde adama
Yüz kez
“Sağ ol” diyorlar.*

* “Sağ ol” Azeri Türkçesinde, her türlü teşekkür, rica, merhaba, allahısmarladık, güle güle vb. sözlerini karşılayan bir anlamda kullanılıyor.

SOSYALİZM — AZERBAYCAN

Sosyalizm
Ne getirmiş
Azerbaycan'a —
Yol
Işık
Okul
Fabrika.
Sosyalizm
Ne götürememiş
Azerbaycan'dan —
Doğuyu.
Bütün güzel
Ve güzel olmayan yanlarıyla.

MAYAKOVSKİ GİBİ*

Bakû'da ölebilirdim
İstanbul diye bir kent olmasa

* *Paris'te ölebilirdim
Moskova diye bir kent olmasa
Mayakovski*

HELELİK

İşte geldik
Gidiyoruz
Azerbaycan
Elveda değil
Helelik*

Azeri Türkçesinde “Yine görüşmek üzere, allahaısmarladık” anlamına kullanılan bir söz.

MUSTAFA SUPHÎ DESTANI

11 Mayıs 1971 tarihinde, Paris'te, "Yeni Çağ" dergisinde Mustafa Suphi'nin yaşamı ve eylemiyle ilgili küçük bir yazı okumuş bu konuda bir destan yazılabileceğini düşünmüş ve hemen o gün o yazı üzerinde çalışmaya koyulmuştum. O tarihte Mustafa Suphi ile ilgili bilgilerim söz konusu yazıdaki genel bilgilerin ötesinde değildi. Destanın ilk dizelerini yazarken yıllarca sürecek bir çalışmaya başlamış olduğumu doğrusu bilmiyordum.

Çalışma ilerledikçe, Mustafa Suphi'nin yaşamını ve eylemini kavramak ve destanlaştırmak için, genel bilgilerin yetmeyeceğini, Mustafa Suphi'nin yaşamı ve eylemi üzerine ayrıntılı bilgilerin yanısıra, yaşadığı ve eylemde bulunduğu yıllarda, Türkiye'de ve Türkiye ile ilgili olarak tüm dünyadaki toplumsal olayları öğrenmek, kavramak gerektiğini anladım.

Böylece, 1971-72 yıllarında Paris'te, 73-74 yıllarında Sovyetler Birliği'nde, konuyla ilgili, Türkçe ve birkaç yabancı dilde (Bibliothèque Nationale'de, Lenin Kitaplığı'nda ve başka kitaplıklarda) bulabildiğim tüm kitapları, gazete ve dergi koleksiyonlarını, doktora tezlerini incelemeye, notlar almaya koyuldum. Bir yandan da, kendimce en can alıcı noktaları seçip ayırıyor, bunları şiiirleştirmeye ve destanın genel kompozisyonu açısından bir denge oluşturmaya çalışıyordum. Diyebilirim ki çalışmamın en zorlu yanı, bir bilgi yığını içinden, destan için en gerekli olanları seçip ayırmak oldu. Bu çalışma, Türkiye'ye dönüşümden sonraki beş yılı da kapsayarak (zaman zaman çeşitli nedenlerle kesintiler ve bazen umutsuzluğa düşüşlerle), destana önsözü yazmakta olduğum şu güne kadar sürdü.

Artık, ilk dizelerini yazdığım da "Mustafa Suphi ve Arkadaşları İçin Bir Destan Denemesi" diye adlandırdığım çalışmamın tamamlanış olduğunu düşünüyor ve "Sanat Emegi" dergisinde yayımlanan parçalardan sonra, destanın tümünü de okura sunma cesaretini kendimde buluyorum.

Bir sanat yapıtı, bu destan çalışmasında olduğu gibi, somut tarihsel bilgilere, gerçeklere en büyük ölçüde dayanmış da olsa, sonuçta onun başarısını sağlayacak olan şey, yarattığı bütünsel imgenin etkililiği, inandırıcılığıdır. Bu da, edinilen bilgilerin sağlam-

lığına, çeşitli sanatsal yöntemlerin kullanılış başarısına ve sanıyorum ki hepsinin üstünde olarak yazarın içtenliğine bağımlı bir olgudur...

Bu destan çalışması sırasında, süslemelerden, abartılardan elden geldiğince kaçınmaya, olayların kendiliğinden akışını, hareketliliğini, dinamiğini yakalayıp yansıtmaya ve bu dinamik içinde Mustafa Suphi'nin yaşamı ve eyleminin yerini belirtmeye çalıştım. Bu yüzden, zaman zaman, belki gereğinden çok nesnel kalmaya özen gösterdim. Gereksiz ayrıntılardan ayıklanmış, özgün kompozisyona oturtulmuş olayların zaten kendiliğinden çarpıcı gerçekliğini öznel araya girişlerle zedelememeye çalıştım. Bilincine varmadığım, benliğimde duymadığım hiçbir bilgi ya da duyguyu destana koymadım. Bu yüzden, bir çırpıda çıkan şiirler olduğu kadar, beni yıllarca uğraştıran bilgi ve betim ayrıntıları da oldu. Bazı sözcükleri, betimleri, en doğrusunu, en yalın ve özlüsünü bulabilmek için yıllarca kafamda dolaştırıp durdum.

Yakın tarihimizin bunca büyük ve her alanda pek çok araştırmalara, çalışmalara konu olacak bir olgusuna bir ozan olarak yaklaşabilmenin sevincini duyuyorum. *Mustafa Suphi Destanı*, içerdiği konunun ülkemizin toplumsal yaşamında daha canlı ve güncel olmasına, daha derinliğine kavranılması ve tartışılmasına katkıda bulunabilirse; öte yandan, bir şiir türü olarak "destan"ın olanakları, kapsamı, özellikleri, günümüz şiirinde yeri ve önemi üzerinde yeniden düşünülmesine yol açarsa görevini yerine getirmiş olacaktır.

Ataol Behramoğlu
Eylül 1979, İstanbul

Mustafa Suphi Destanı ilk kez 1979'da İstanbul'da, ikinci kez 1985'te Almanya'da basıldı. Üçüncü basımı yine İstanbul'da yapılıyor (1990), Bu arada "Halk Oyuncuları" nca sahnelendi. Stockholm'de, Paris'te, Berlin'de, Amsterdam'da, Avrupa ülkelerinin başka kentlerinde ve geçen yıl Avignon uluslararası tiyatro festivalinde izleyiciye sunuldu.

Şiir kitaplarım içinde en çok övülen ve yerilen de *Mustafa Suphi Destanı* oldu. Yergilerin övgülerden daha çok olduğunu belirtmeliyim.

Kompozisyon bakımından destanın en aksayan bölümü, üçüncü bölümüdür. Uzun kesintilerle de olsa, sekiz yılı kapsayan bir çalışma süresinin, çeşitli nedenlerle, en kısa dönemine sığdırıldığı için. Bu aksaklık, destanın sahnelenişi sırasında da kendini duyurmuştu. Kitabı yeni basım için gözden geçirirken, bu bölümde kompozisyon bakımından bazı değişiklikler yaptım. Yine aynı bölümde içerik bakımından da bir iki değişiklik söz konusu. Fakat bunlar destanın genel yaklaşımını ve akışını değiştirecek nitelikte şeyler değil.

Mustafa Suphi Destanı ile ilgili olarak Birinci Basım Önsöz'de söylediklerime ekleyecek, ya da onlardan çıkaracak bir şey yok. *Mustafa Suphi Destanı*'nı isteyen yorumlanmış ve özetlenmiş bir tarih, isteyen şiir olarak alabilir. Fakat alışıldık türde bir şiir olmadığı kuşkusuz. Hele fazlaca yüksek sesle ve heyecanlanarak okunmaya hiç gelmeyeceği kesin.

Mustafa Suphi Destanı'nın şiir çalışmalarım içinde kendine özgü, içerik bakımından da biçim bakımından da üstünde düşünül-meye değer bir yeri olduğuna inanmayı sürdürüyorum...

Ataol Behramoğlu
İstanbul, Ağustos 1990

I. BÖLÜM

Karadeniz
ıssız, karanlık
bir denizdir;

tasalı
kırgın.
Ve bir göl gibi
sıkışıp kaldığı
karaların
kışkacında
bunalmış gibidir.
Kıyılar boyunca
uzanan yamaçlar
bütün mevsimlerinde
yılın

ince bir pusla
örtülüdür.
Ve bütün tarlalarının
fındık bahçelerinin
ormanların
fundalıkların
ve yürek dondurucu uçurumların
kıyısından geçen bir otobüs yolcusu
başta koyu, ıslak ve derin olanları gelmek üzere
yeşilin
bin bir çeşidini görür.

Karadeniz

ıssız

karanlık

bir denizdir.

— Bildiğim kıyıları hiç değilse.

Sinop'tan

Rize'ye kadar uzanan

bir bölge. —

Ve geniş göğüslü

boz renkli dalgalar

gitgide irileşerek

yaklaşıp

kayalara çarpar

sonra bir ıssızlığa çekilir gibi

çekilirler geriye...

Mustafa Suphi

bu kıyılarda doğdu işte.

Giresun

1883.

Sonra Şam ve Kudüs

ilk öğrenim.

Babası Ali Rıza Bey

görevine ve padişahına bağlı

binlerce kalem efendisinden

biriydi belki.

Belki de — ve daha çok

öyle olsun istiyor gönlüm —

ilk Osmanlı liberallerindendi.

Gerçi Saray
ve Bâb-ı Âli borçlarının
üç yüz milyon
altın liraya ulaştığını
ve Düyûn-u Umumiye'nin
ve "Amele makulesine ilişkin
Polis Nizamı"nın
anlamını
bilmesi beklenemezdi ama
baba oğul
el ayak çekildikten sonra
sokaklarında kentin
ve iyi, yufka yürekli
bir anne olan
Memnune Hanım da çekildikten sonra odasına
cildi gümüş işlemeli
ince, düzgün harflerle
sımsıkı doldurulmuş bir defterden
— bir arka odasında
cumbalı evlerinin
oturup bir sedire —
okumuş olmalılardır
şiiirlerini
Namık Kemal'in...

./ ..

Ve aklında
küçük Suphi'nin
kalmış olmalıdır belli belirsiz
büyük, uzak
yabancı bir kentinde dünyanın
padişahı devirmek için
gizli toplantılar yapan birileri...

Ve Alman generalleri komutasında
Alman silahlarıyla donanmış
yirmi beş bin asker-i Osmaniye'nin
aralıksız geçit törenleri...

Sana şimdi
bütün ayrıntılarıyla
anlatacağım gördüklerimi,
sıkı dur, bilirsin

merakımı edebiyata...

Konukları taşıyan
Sultaniye vapuru
Dolmabahçe rıhtımına yanaştığında
Zat-ı Şahane
kendilerini orada bekliyordu.
Ve karşılıklı
birkaç iltifat sözünden sonra
başladı

geçit töreni...

Ve II. Wilhelm
Alman İmparatoru
ve Prusya kralı aynı zamanda.
Aña tarafından da
Kırالیçe Victoria'nın torunu...
— Sağ kolundan
epeyce kısa sol kolunu
belli etmeden gizlemeye çalışarak —
külrengi gözleri
soğuk bir gururla dolu
miğferi

./..

ve bıyıkları
aynı doğrultuda
geçti
sarışın
sersem
ablak...

— İmparatoriçe
bir tavûs kuşu gibi
kabarıyordu kocasının yanında. —
Ve Abdülhamid-i Sani
zat-ı melaiksimat-ı cihanbani hazretleri
Faytonu yandan çarklı

dört atlı saltanat arabasına
çirkin bir Mısır tanrısı gibi kurulmuştu...
Hanedan-ı Âli Osman'a özgü
kıvrık burnu

ve hafifçe kamburuyla...
Ve "Padişahım çok yaşa"
diye yırtınan bir kalabalığın arasından
geçerken anlayamadım
düşünüyor mu, yoksa uyuyor muydu...
Ve ben orada
— önleyemediğim bir yürek çarpıntısıyla —
durmuş, izlerken bunları
tuhaf, ürkütücü
bir soru geliyordu aklıma:
Kimdir bu adamlar ve nerden
almışlar hükmetmek hakkını?..

İşte sana

bir soru ki

çık bakalım

çıkabilirsen içinden...

Neyse dostum

mektubum uzadı

söyleyeceklerim de bitiyor zaten.

Sana bu mektubu

getiren arkadaşşa güven.

Sen de ilk fırsatta

uzun, yürek ferahlatır

bir şeyler yazmayı unutma.

Erzurum Yıldız'dan

uzaktır ne de olsa...

Kardeşim, bir an önce

görüşmek umuduyla kucaklarım seni..."

İmza:

Bir tıbbiyeli...

“Mektubunu
 az önce aldım
 ve okudum sonuna kadar.
 Gökyüzünde kocaman yıldızlar
 ve ipek gibi bir karanlık
 ve içimde

tuhaf bir duygu var...

Hüznü de andıran
 mutluluğu da...
 Daha doğrusu
 ikisi birden

ve aynı anda...

Bir şeyler okudum son zamanlarda
 Namık Kemal'den
 Ziya Paşa'dan
 Suavi'den...

— Bulmak kolay olmadıysa da. —
 Ve zorlayarak Fransızcamı
 ve zaman zaman
 kaybolsam da
 arasında satırların
 Rousseau adında bir düşünürden

bazı sayfalar.

Diyor ki adamlar
artık saltanat
ve mucize devri
kapanmıştır...

Bugün insandır önemli olan
ve bizatihi
insanlıktır...

Hayır, belki de onlar bunu
bu açıklıkta söylemiyor...
Belki de ben
düşündüm bunları....

Ama mutlaka
bu yazarları
okuduktan sonra...
Ve sanırım senin sorun da
böylece buluyor yanıtını...

Diyorum, insan
büyük, güzel
bir şeyler yapmalı...
Güzel ve haklı...
Ama nasıl
ve ne zaman?...
İşte bunları düşündükçe
o deminki duygu doğuyor içimde
hüzünü de andıran
mutluluğu da...
Daha doğrusu
ikisi birden
ve aynı anda...

Gökyüzünde

kocaman yıldızlar
ve ipek gibi bir karanlık
ve içimde tuhaf, karmaşık

bir duygu var...

İşte dostum

benden de bu kadar.

Tekrar teşekkür mektubuna.

Erzurum Yıldız'dan

uzaktır, doğru.

Ama yine de

İstanbul'da olmak başka...

İdadiyi bu yıl bitirip

oraya gelmek en büyük dileğim

ve mutlaka

hukuka gireceğim

kararım karar..."

İmza: Suphi...

Ve II. Wilhelm
 Alman İmparatoru
 ve Prusya Kralı aynı zamanda...
 Payitaht-ı Osmaniye'yi
 ziyaretinden sonra
 “Kutsal Topraklar”a doğru
 uzattı seferini...
 Ve surlarda
 “Kâfir Türk”ün
 açtığı gedikten
 zaferle girdi Kudüs-ü Şerif'e...
 Ve çekildi Sion dağına
 imparatorluk sancağı...

Sonra Şam'da
Selahaddin'in türbesi önünde
bir söylev veren imparator
cümle İslam âlemine
dostluk elini uzattı...
Ve hemen arkasından
 bu söylevin
Deutsch Bank Berlin
 başkanlığında
— ve birkaç Fransız şirketinin de katılımıyla —
kuruldu
Bağdat Demiryolu Kumpanyası..
Yani Alman kapitalizminin yüz yıllık rüyası
başlıyordu gerçekleşmeye;
Berlin - Byzantium - Bağdat demiryolu...
Yani sınırsız petrol yataklarıyla Mezopotamya
ve sonsuz yer altı
 ve yer üstü kaynaklarıyla Anadolu
uysal bir cariyeye gibi sunuluyordu
genç bir emperyalizmin heveslerine...

Fransız parlamentosunda Mösyö Delcassé
— kurmay heyetinden
yeni sömürgeciliğin —
dedi ki: “Baylar
istesek de istemesek de
kabul etmek zorundayız
bu emrivakiyi...

Sonra, Fransız kapitalizminin
yüksek çıkarları da
söz konusudur
unutmayınız ki...”

İngiliz parlamentosunda bir lord
— Zamanın dışişleri sekreteri —
dedi ki: “Eğer
İngiliz kapitali de
alınırsa ortaklığa
karşı koymayacaktır bu işe
Majestenin Hükümeti...”

Rusya sessizdi...
Rus kapitalizmi
kendi derdine düşmüştü bu sırada...
Ve ilk demokratik devrimi

yüzyılın

büyük ağrılar içinden
doğmak üzereydi...
Ve çok geçmeden
— cam gibi parlak
ve keskin
bir pazar günü
1905 ocağının —
giyip bayramlık giysilerini
karıları ve çocuklarıyla birlikte
Kışlık Saray’a doğru yürüyen
Rus işçi ve köylüleri
karlar üzerinde
kanlı çiçekler gibi
bin ölü bırakarak
geri çekildilerse de
devrim
başlamıştı bir kere
sürecekti...

Mustafa Suphi
Hukuk Mektebi'nin
seçkin öğrencisidir bu yıllarda.
İnce, çelebi gözlüklü
gülümser bir delikanlı...
Ve ateşli militanı
Meşrutiyetçi hareketin...

Suphi Paris'e vardığında
 Komüncülerin kanı
 kurumamıştı daha...
 Sosyalistler
Globe kurultayıyla
 saflarını sıkılaştırmış
 ve Humanité
 az önce
 başlamıştı yayımlanmaya...
 Paris'te
 ve bütün başkentlerinde
 kapitalizmin
 duyulurken alttan alta
 uğursuz esintileri
 emperyalist savaşın
 bir yandan da
 yer yer
 ve devrimleşen
 bir tempoyla
 kıvılcık bayraklar yükselmekteydi...

Genç adam
şaşırdı ilkin
çarpıp bu olağanüstü kargaşaya...
Şaşırdı fakat
çok geçmeden
başladı kavramaya
kuşaklar boyunca Jöntürk'lerin
kavramadığı ya da
kavramak istemediği şeyleri...
Ve 1 Mayıs'ında 1906'nın
katıldı genel grevcilerin arasına
Ve onlarla bir ağızdan
Enternasyonal'i söyledi...
Sonra Jaures'i
dinledi bir gün
bir başka büyük kalabalıkta:
"Yiğitlik
gerçeği aramak
ve onu haykırmaktır...
Katlanmaz yiğit olan
yalanın
geçici yasasına..."

Ve yiğit Jean Jaures
yalan ve ölüm kusan bir sistemin
bükülmez düşmanı...
Mitolojiden bir kahramana
yakıştırılabilcek hayatı
tröstlerin
kurşunlarıyla
durdurulmadan önce
alinyazısı kendisinininkine çok benzeyecek olan
bir Türk delikanlısına da
bir şeyler öğretti...
Nitekim
yıllar sonra
I. Kurultay söylevinde

Komintern'in

Mustafa Suphi
şöyle diyecekti:
"Jaures'in dostları
kavgadan
hiçbir zaman el çekmediler. .
Onlar dün
nasıl dövüştülerse
bugün de burada
Rusya'da
Türk devrim ocağını
yaratmak için dövüşmekte..."

Böylece
izerken
Fransız işçi hareketini
— *Sorbonne* Siyasal Bilimler Fakültesi öğrencisi
bir tez hazırlarken
“Tarım ve Kredi Kooperatifleri” üstüne —
ve yılların biriktirdiği
bir tutkuyla
okurken ustalarını
bilimsel düşüncenin;
1907
aralık sonlarında
Paris’te toplanan
Osmanlı Muhalifeyni Kurultayı
“efâl ve harekâtına karşı
hükümetin
silah ile mukavemet”
kararı almaktaydı...

Ve 24 Temmuz

1908 sabahı

— içte ve dışta

artan baskılar karşısında —

ilan edildi

II. Meşrutiyet

ve 101 pare

top atışıyla kutlandı.

Ve belki

şaşıracaksınız ama

II. Abdülhamit

kendi eliyle

kapatılmış olup

ve otuz yıllık

zoraki bir tatilden sonra

yeniden toplanan

Meclis-i Mebusan'da

ayakta ve hürriyet kahramanı

olarak alkışlandı...

Ve ilk eylemi Meşrutiyet Hükümetinin
demiryolu
tütün
ve tramvay işçilerinin
debbağların ve rıhtım hamallarının
grevlerini
kanla, terörle bastırmak oldu...
Ve az sonra ilanından Meşrutiyetin
grev yasağı
pekiştiriliyordu...
Ve mülkiyet hakkını
güçlendiren yasalar
çıkıverdi
kaşla göz arasında...

Kanlı
korkunç
karanlık yıllar...
Balkanlarda kargaşa.
Bulgar Prenslığının
tam bağımsızlık ilanı
yitirilişi Bosna Hersek'in.
Girit'in

Yunanistan'a katılması.

Ve ilk halkası
siyasal cinayetler zincirinin:
"Serbesti" gazetesi başyazarı
Hasan Fehmi'nin katli...
Derken
"31 Mart vakası..."

Yankısı

Meşrutiyet toplarının
kulaklardan silinmemişken
bu kez

"Şeriat isteriz" çılgınlıkları...

— Ve kurmay heyetinde

Binbaşı Enver

ve Yüzbaşı

Mustafa Kemal'in de bulunduğu —

İttihat ve Terakki'ye bağlı

Hareket Ordusu

girerken İstanbul'a

son birkaç yüzyılını

imparatorluğun

kaplayan

bir kavgada

belki de bir dönüm noktasıydı bu...

Ve “Yüce Hakan
Abdülhamit Han”
— Lenin’in tanımıyla
“Türk II. Nikola’sı”
Anatole France’a göre

Kızıl Sultan. —

Otuz üç yıllık
bir saltanattan sonra
yuvarlandı tahtından
ve geçirsin diye kalan ömrünü
Selanik
Alâtini köşküne gönderildi...
Ve düştü

son birkaç sayfasına

Osmanlı tarihinin

Hareket Ordusu
ve sıkıyönetim komutanı
ve Harbiye Nazırı Mahmut Şevket’in
zayıf ve

ürkütölmüş
bir hayaleti andıran
gölgesi...

İttihat ve Terakki
geride ve sinsisi...
Ve yeniden
özel teşebbüs eliyle
kalkınma çabaları...
— Ve bu kez
zaptiye kurşununa
süngülerin eklenmesiyle... —

1909:

Halkın alınterinin

bir kez daha

Alman silah. tröstlerine akıtılması...

Ve Alman emperyalizminin

armağanı

iki “mefkûre”nin

gemi azıya alması:

Panislamizm...

Pantürkizm.

1910:

Bir muhalif daha

konuşamayacak artık

“Sada-i Millet” başyazarı

Ahmet Samim...

Aynı yıl:

İstanbul ve İzmir’de

ilk gizli sosyalist örgütlenmeler...

Ve Hüseyin Hilmi’nin

Osmanlı Sosyalist Fırkası...

Aynı yıl:

Mustafa Suphi’nin

Paris’ten dönüp

bu partiye katılması...

Kanlı
 korkunç
 karanlık yıllar...
 Her şeyin bir anda
 ve birçok alanda çözülüşü...
 Tarihin
 şaşmaz fermanıyla
 hükümlü bir yapının
 çöküşü...
 İtalyan donanması
 ateş yağdırırken
 Trablusgarp kıyılarına
 İngiliz parmağı
 Yemen'i
 kana bulamaktaydı...
 Ve yeni bir 31 Mart
 konuldu sahneye:
 Hürriyet ve İtilaf iktidarı...

Ve reji tütün kumpanyası işçilerinin
İngiliz ve Fransız patrona karşı
İstanbul'u kırk gün
İzmir'i

yirmi gün sarsalayan çıkışları
bermutat

demir ökçeyle bastırıldı...

Ve 1912 sonbaharında

başladı

I. Balkan savaşı...

Her cephede

inanılmaz yıkım

ölümcül yenilgi...

Darülmualimin

ve Mekteb-i Sultani

iktisat bilimi öğretmeni

Mustafa Suphi

bir kitap çevirdi:

"Toplumsal Bilim Nedir?"

Bir kitap yazdı:

"Uygarlaştırma Görevi..."

O günün diliyle

"Vazife-i Temdin..."

Yani “Garp medeniyetinin
ilkel topluluklara
adalet düşüncesini aşlamak
sermayenin niteliğini
ve kullanım biçimini öğretmek için
en ıssız topraklarda
zor kullanarak
ve bin bir çeşit
dalavereyle
ilerlemesi” konusunda...
“Bir vazife-i medeniye midir bu
zulüm ve vahşet midir yoksa?..
Milyonlarca insan evladı
çöküntüye mahkûm ediliyor
ve nezdine gidilen kavim
ekseriya mahvoluyorsa...”

Ocak 1913:
Yarbay Enver
sürdü beyaz atını
mermer basamaklarına Bâb-ı Âli'nin...
Yanında
gözüpek bıçkınları
İttihat ve Terakki'nin
Ve hışım gibi
daldı içeri...
Harbiye Nazırı
yere serildi
— ve birkaç kişi daha. —
Ve ilk gününde
ikinci diktatörlüğünün
Daily Telegraph
muhabirine
Mahmut Şevket Paşa
şöyle dedi:
“Memleketimizin
hüsn-ü idaresi için
müşavirler getirteceğiz
Avrupa'dan...”

Ve artık akıtılacak
tek damla kanları kalmayan
hasta, aç, sakat
yaralı ve ümitsiz
insanlardan kurulu bir ordu
kırk bin can
eksilmiş olarak
sürüklenirken geriye
Mustafa Suphi
ulusal iktisat
ve ulusal bir
anayasa
savlarıyla
“Milli Meşrutiyet
Fırkası”nın
kurucusu oldu
ve “İfham” gazetesini
çıkarmaya başladı...
“İfham” yani uyarı.
Ve savaş kundakçıları
sergilenirken
“İfham”ın aydınlığında
cellatların
inerken maskeleri
Suphi İngiliz ajanı
olmakla suçlandı...
— Lenin’i Alman ajanlığıyla
suçlayan ihanetin
Osmanlı şubesince... —

Haziran 1913:

Zayıf ve ürkütölmüş

bir hayaleti andıran

gölge

devrildi...

— Beyazıt'ta arabası içinde

aldığı kurşun yaralarından... —

Yeniden

idare-i örfiye...

Divan-ı Âli...

Ve günlerce kaldırılmayan

darağaçları...

Ve Bahr-i Cedid vapuru

aralarında

Mustafa Suphi'nin de bulunduğı

yüzlerce sürgünü

taşıırken Sinop'a doğru;

General Liman von Sanders komutasında

Alman Heyet-i Asker-i Islahiyesi

vasıl oldu

Dersaadet'e...

Ve donanmanın ıslahı için

İngiltere'den Amiral Limpus

ve jandarmanın ıslahı için

Fransa'dan

Bauman paşalar

getirtildi..."

Düşündü genç adam
kulaklarında

ezgisi dalgaların
düşündü günler ve geceler boyunca,
— ki o otuz yaşına
yeni varmıştı daha —
ataktı
cesur ve

inatçıydı...

Düşündü genç adam
düşündü yeniden
anlamını
ölümün
hayatın
kavganın,
— ki o otuz yaşına

yeni varmıştı daha —

ve kalbi
belki her zamankinden çok
büyük, güzel
güzel ve haklı
bir şeyler yapmak
arzusuyla çarparken
ömrün
on beş yılını
Sinop zindanının
surları arkasında bırakmak...

— Yarbay Enver
beyaz atından
Enver Paşa olarak inmiş
ve oturmuştu
harbiye nezareti koltuğuna...
İttihat ve Terakki
geride ve sinsi
değildi...
Panislamizm
Pantürkizm
“mefkûre”leri
harlandı
yerli tilmizlerin tezgâhında... —
Düşündü genç adam
kefen yerine
üniformalar
uydurularak sırtlarına
ateşten ateşe
sürülen halkı...
Kalbi tutuşurcasına
beyni çatlarcasına düşündü
Düşündü: Ne yapmalı?..

Ötede
Büyük Asya'ydı
geniş bağıyla uzanan...
Orada
bir gazete çıkarmak
sürdürmek kavgayı...
Ve bir gün
— yılı dolmadan
sürgünlüğün —
bir laz takasıyla
ve bir hafta
ölümle burun buruna
Karadeniz'i aştı...
Ve dünya
kılpayı eşiğindeyken
kanlı bir uçurumun
— 1914
başlarında —
Sivastopol'a ulaştı...

II. BÖLÜM

Haziran 1914:
 Avusturya Veliahdı
 Arşidük Ferdinand'ın
 Sırbistan'da
 dökülen kanı
 oradan
 Almanya'ya sıçradı
 Rusya'ya oradan...
 Mustafa Suphi
 yurt dışında
 ilk yazısını
 Bakû, "İkbal"
 gazetesinde
 yayımladı.
 "Jöntürklerin nedir amacı
 seferberlik ilan etmekle?
 Türkiye bu savaşta
 tarafsız kalmalıdır...
 Savaş uzarsa
 Almanya
 açlığa mahkûm olacak;
 savaş
 denize geçerse
 kesindir
 Alman yenilgisi..."

Temmuz- Ağustos
kan lekesi
genişledi...
İngiltere batıdan
uzattı ahtapot kollarını
ve Uzak Doğu'da
bir başka canavar
kımıldadı:
Japon militarizmi...

“Balkan savaşından
arta kalan
delikanlılar
henüz döndüler ocaklarına;
ve henüz işlemeye
başladılar toprağı...
Bugün tek amaç ana toprakta
Küçük Asya'da tutunmak olmalıdır...
Türkiye bu savaşta tarafsız kalmalıdır...”

Ağustos 1914:
Goeben ve *Breslau* Zırhlıları
girdiler Boğaz'a...
Peşlerinde
İngiliz donanması...
“Drang Nach Osten”
politikası
Wilhelm'in
fiilen
girdi yürürlüğe...
“Doğuya Doğru”
yürüyüşte
ufku açıldı artık
Alman ordularının...

Avlusu

donatıldı bayraklarla

ve halife-i an

seniyye adına

İslamın

düşmanlarına

Cihad-ı Ekber”

ilan edildi...

Ve Berlin'de

yazılıp basılan

Kutsal Savaş

çağrılar

ulaştırılırken Müslüman Afrika'ya

Alman uçakları tarafından;

Mustafa Suphi

düşman bir devletin

yurttası olarak

Çar polisince tutuklandı

ve Kaluga

savaş tutsakları

kampına gönderildi...

Ve Enver paşa
başkomutan
ve damad-ı padişahi...
Göğsü kabarık
bıyıkları

Wilhelm usulü

yukarı kalkık

ve benzi
belki az daha solgun

mutattan;

“Sarıkamış Seferi”nden
İstanbul’a döndüğünde;
geride
kar çöllerinde

Allahuekber

dağlarının

buz sahralarında

90.000

ölü vardı

90.000 can...

Tek kurşun atmadan

düşmana

tek düşman askeriyle

karşılaşmadan

donan

90.000 insan...

— Ya kardeşler
ya Kaluga
Kaluga uzak mı Sarıkamış'tan?

— Mustafa Suphi
çok kalmadı
Kaluga'da.
Alman orduları
Lehistan
üzerinden ilerlerken
Urallara gönderildi Kaluga'dan...

*Kazma sesleri gelir madenden
fenerler kör kör ışılar
yüzüm alev basmış yanar
olmaz olsun böylesi çalışma
zulümdür yapışmış yakamıza*

Ural. Vahşi ve
büyüleyici doğa.

Taygalar
dağ nehirleri...
Onlar ki bir zaman
kanıyla tutsak köylülerin
bulanıp akmışlardı.
Pugaçev bu topraklarda
yükseltmişti isyan bayrağını...
Ve şimdi
maden ocakları Uralların
işlikler
demir fabrikaları
kan içinde
çelikten
şakakları
inliyordular...
Ve Türkiyeli
savaş tutsakları
— işçi ve köylü askerler —
Rus emekçileriyle omuz omuza
çalışıyordular...

*olmaz olsun böylesi çalışma
zulümdür yapışmış yakamıza*

*Soğuktur toprağın altı
toprağın altı karanlıktır
ayacıklarım sızım sızım sızlar
olmaz olsun böylesi çalışma
zulümdür yapışmış yakamıza*

İnce, çelebi
gözlüklerinin arkasında
sevecen ve kararlı pırıltılar
ve yüzünde çizgiler taşıyan
genç bir adam
şöyle dedi bir gün onlara:
“İşte kardeşler
bize düşman
düşman diye bellettikleri...
Onlar da aç
onlar da çıplak
onlar da cephede kırıdırılmakta.
Bizde Padişah
onlarda Çar
her iki yerde halk en altta
en üstte zenginler ve paşalar...
Demek düşmanı
başka yerde
aramalı...”

*kazma sesleri gelir madenden
yukarda taş kırar tutsaklar*

Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi
Bolşevik kanadı üyelerinden
Mustafa Suphi'ydi söyleyen bunları...

1916.

Somme Nehri

savaşları.

İlk kez tank kullanılması bir savaşta.

1.300.000

ölü ve yaralı

Almanya'ya

ekonomik kuşatma.

Verdun;

Alman yenilgisi...

Cihet-i Osmaniye:

Un, bulgur, fasulye

ve vagon simsarları

iaşe buhranı

ihtikâr...

Mısır'ı fethetme

hülyaları...

Kudüs

Mescid-i Aksa

Bahr-i Ahmer...

Cephelerde üç milyon asker...

Otuz yedi kat fırlamışken

ekmek fiyatı

Almanya'ya gönderilmekte

köylünün buğdayı...

Ve Suriye

cephesinde

ne hediye-i seniyye

ne selam-ı selamat encam-ı şahane

yani ne armağanları

ne selamları padişahın

engel olabildi

Şerif Hüseyin isyanına...

Ve yedi

en büyük darbeyi

Muhammed'in torunundan

İttihad-ı İslam hareketi...

Erzurum düştü...

Trabzon zaptedildi...

Ve Çar orduları

Sivas ve

Musul üstünden

ilerlerken...

Şubat 1917
 Putilov fabrikası
 işçileri
 yürüdüler
 kalbine doğru kentin...
 Askerler de
 katıldı onlara.
 Zindanlar
 zaptedildi.
 İş günü kendiliğinden
 indi sekiz saata.
 Mart
 “Pravda”
 “Uzaktan Mektuplar”
 Nisan
 Petrograd
 Finlandiya Garı...
 293 no.lu vagon
 bir adam indi
 çekik gözleri
 bilgece parıltılı
 geniş alınlı...
 Kronştad Zırhlısı tayfaları
 oradaydılar.
 İşçiler.

Kızıl Muhafız birlikleri.
Ve bu kez
dokuz yıl uzayan
sürgün sonrası
ilk söylevinde
kısa ve kesin
konuştu Lenin.
Ertesi gün
“Nisan Tezleri...”
Haziran
grevlerde 500.000 insan...
Lenin

yeraltında yeniden.
“Açlığın
kemikten
eliyle
devrimi
boğmak için”
burjuvazi
kapattı fabrikaları.
Ağustos
başkomutan
cüce Kornilov
ayaklandı.
Ve ezildi
işçiler
askerler
tayfalar tarafından.
Petrograd
Kuzey ve Batı cephesi askerleri
katıldılar Bolşeviklere,
ve tüm olarak
Baltık filosu
denizcileri.

Eylül.

Alman donanmasında isyan...

Ve 24 ekim

sabahı

sessizce başladı

silahlı ayaklanma.

25 ekim

Kerenski

devrildi.

Ve son kalesi

burjuvazinin

Kışlık Saray

düştü

26 ekimde.

Dünya yeni bir gökyüzü

altındaydı şimdi...

III. BÖLÜM

“Arkadaş
bir dakika dur
ve bak şu Kızıl Yıldız’a...
O senin
kurtuluşunun
simgesidir...
Her kim
taşıyor onu
bil ki
kardeşindir
odur kara günleri
yıkacak olan...
Arkadaş seni
boyunduruk altında tutmak
özgürlüğünü
ve toprağını
elinden alarak
seni sonsuza dek
tutsaklaştırmak isteyenler
görünce Kızıl Yıldız’ı
titrer...”

Arkadaş
bir dakika dur
ve bak şu Kızıl Yıldız'a
Git, Kızıl Ordu'ya
yazıl sen de...
Şavkısın o yıldız
senin de alnından..."

Mustafa Suphi'nin
Asya ve Kafkasya
Müslüman halklarına
çağrısından...

İstanbul

“Sabah” gazetesi:

“Nereden geliyor
bu muzır kışkırtma
bu bolşevik düşünceler
emekçi yığınları arasına?..”

Moskova

“Türk Sol Sosyalistleri Kurultayı”:

“Tarihte ilk kez
gerçekten dile geliyor
halkımızın
duyguları.

Askerler

işçiler

ve köylüler

ilk kez

onlar adına

ve onların

diliyle konuşan
bir ses işitmekteler...”

Ekmeğin ve kardeşliğin
Yeni Dünya'sıyla
tanışmadayken İstanbul Proletaryası;
doklarda
işliklerde
fabrikalarda
dolaşmadayken elden ele
Mustafa Suphi'nin *Yeni Dünya'sı*;
III. Enternasyonal
I. Kurultayında
Mustafa Suphi şöyle demektedir:
"Başı Avrupa'daysa
kapitalizmin
kökü Asya'nın
verimli ovalarındadır.
Görevimiz
şudur öyleyse:
Doğuda emperyalizmin
kökünün kurutulması..."

Ekim 1918.
 Osmanlı İmparatorluğu
 bıraktı silahı.
 İngiliz emperyalizmi
 girdi Musul'a...
 Ve boğmak için
 Sovyet devrimini
 Rusya'da
 Çarlık amirali
 Kolçak'a
 uzattı elini.
 Güneyde
 General
 Denikin'i besledi.
 İttihat ve Terakki
 feshetti kendi kendini,
 başbuğları
 bir Alman zırhlısına
 binip kaçtılar.
 Savaş sonrası
 ekmek ve
 merhamet dilenen
 asker döküntüleriyle
 doldu İstanbul.
 Hasta
 işsiz
 ve açtılar.

İngiliz yandaşı
Hürriyet ve İtilaf
çöreklenmişken Bâb-ı Âli'ye
inlerken vatan
bir söz fışkırdı
halkın bağrından:
Kuvayi Milliye...
Güney Anadolu:
Sarı Efe,
Aydın dağlarında
Demirci Mehmet...
Ve Yörük Ali
birlikleri
yurtsever
yiğitliklerinden
başkaca bir yerden buyruk almadan
ve yokken
buyruk verecek bir makam
yürüdüler
Aydın üstüne...

Üç bin kişilik
Yunan birliği
püskürtüldü...
Ve haziran sonunda
bir mesaj ulaştı .
Yunan başbakanı
Venizelos'a:
"Tam bir Türk seferberliği...
Her yandan
saldırıya uğrayarak
her gün biraz daha
toprak yitirmekteyiz.
Kuvvet
gönderilmezse
pek yakında İzmir
tehdit altına girer..."
I. Kolordu Komutanı
General Nider....

Yakın olmak için Anadolu'ya
 Kırım'a taşındı Mustafa Suphi
Yeni Dünya'sıyla...
 Ve koyunlarında muska yerine
 Mustafa Suphi'nin Türkçeleştirdiği
Komünist Manifestosu'nu taşıyarak
 geçerlerken anayurda
 işçiler ve askerler
 Odesa üstünden gemilerle;
 Sadrazam Damat Ferit
 imzasıyla bir şifre
 ulaştı Trabzon valisine:
 "Birtakım bolşeviğin
 sevhili Osmaniye'yi geçerek
 Anadolu'ya dahil oldukları
 anlaşılmaktadır...
 Dahili mülkte
 bolşevizm ehremenin
 intişar ve
 tevessünün meni..."

Nesebi gayri sahih
çocuğu İngiltere'nin
General Denikin
Odesa'ya girdi...
Yakarak geçtiği yerlerde
yaşam ve sevinç adına
ne varsa...
Ve *Pravda* gazetesinde
Suphi ve arkadaşlarının
Denikin'in
eline geçtikleri
ve kurşuna dizildikleri yazıldıysa da
Suphi, Kuzey'e yürüyen
efsanevi
12. Ordunun içindeydi...
Enternasyonel'e gönderdiği
eylül 1919
tarihli mektubunda
şöyle anlatıyor bu günleri: .
"Sağdan
Makno ve Denikin
soldan
Rumenler ve Petlyura.
Ardsız arasız dövüşler...
Biz enternasyonalistler
hazırız
tam ortasına gitmeye kavganın...
Ve en güç koşullara
ve saflarımız
düşmanla çevrilmiş olmasına karşın
tamdır
zafere olan inancımız..."

Türkistan
 Kâşgar
 ve Buhara'da
 Mustafa Suphi'nin önderliğinde
 örgütlenmedeyken Müslüman halklar
 kurutmak için
 Doğuda
 kökünü emperyalizmin;
 indirdi halkın kılıcını
 Bakû petrol proletaryası
 en büyük koluna bu devin...
 Suphi, Bakû'ya
 taşıdı *Yeni Dünya*'yı
 ve bir mektup
 gönderdi Ankara'ya:
 "Tüm gücümüzle
 desteklemekteyiz
 ulusal başkaldırıyı...
 Elli top
 yetmiş
 makinalı tüfek
 on yedi bin tüfek ve cephane
 Bakû'dan yola çıkarıldı..."

Yeni Dünya
Bakû'da
yayımlanmaktadır şimdi
4000'i aşkın tirajıyla...
"Balkan ve
son Avrupa
kasaplıklarında
bahtsız Anadolu rençberlerinin
kanlarının dökülmesine
karşı duran biz;
bir yıl önce
Kemal Paşanın
bize Odesa'da bildirdiği
savaşa yandaş olduk...
Ve bugün Antant
yağmacılarına karşı
büyük bir
cephe açan
Kuvayi Milliye ordularının
başarılarına yardım etmekteyiz..."

1920.

Denikin Kırım'dan temizlendi.

Ve Türkiye'de çeteler

Ceyhan ve Aksu'da

tüm dağlık alanları

ele geçirdiler.

Ve İzmir'den

Akhisar üstüne yürüyen

20.000 kişilik

işgal ordusuna karşı

beşte bir

güçleri

bozuk silahları

ve tek toplarıyla

karşı durdu

Çerkez Ethem

Pardi Pehlivan birlikleri...

Ve anayurdunu

savunan bir halka

kurşun atmayan

Yunan komünistleri

kurşuna dizilirken

Yunan ordusunda;

Kuvayi Seyyare

Bolşevik taburu komutanı

Topçu Yüzbaşı İsmail Hakkı

en zorlu darbeleri

indirdi düşmana...

Ve kendi sözleriyle
Kemal Paşa'nın
"Müthiş dalgaları
isyanların
çarparken
Ankara'da
karargâhının duvarlarına"
Çerkez Ethem
birlikleri
bütün isyanları
paramparça etti...

Ağustos 1920
Sevres Andlaşması...
Eylül
TKP Kurultay çağrısı:
“Çağlardır
bir bahtsızdan
bir bahtsıza geçirilen
zincirleri
kırmak dileğindeysen
katıl
kurultaya.”
Ve başkan olarak
kapanış söylevinde
Mustafa Suphi
şöyle seslendi
Türkiye halkına:
“Silahı bırakma
yoksa sultanın borçlarını
ödetecekler sana
ve boğacaklar
başlattığın devrimi.
Yarın
daha büyük yıkımlar
söz konusu olacaktır
savaşın
asıl hedefinin
kapital olduğu
anlaşılmazsa...”

Bakû'da, Mustafa Suphi Sokağı'nda
 Bir yanımda Suphi, Nejat bir yanımda

Bakû'da, Mustafa Suphi Sokağı'nda
 Bir yanımda inanç, umut bir yanımda

Bakû'da, Mustafa Suphi Sokağı'nda
 Bir yanımda öfke, inat bir yanımda...

1920'nin
 son ayları.
 Bakû'dan
 bir mektup aldı Mustafa Kemal
 Suphi ve Nejat imzalı:
 "Hükümetiniz
 emperyalistlerle
 çarpıştığı sürece
 partimiz
 yanınızdadır.

Memleket
 mazlum her milletin
 son kurtuluş silahı olan
 devrim gücünden
 yoksun kalmamalıdır.

Türkiye'de
 her yanda doğan ve güçlenen
 örgütlerimizi
 yasallaştırmak dileğindeyiz.

Samimi
 ve makul propaganda yoluyla
 toplumsal devrim
 ilkelerini hazırlamak
 yöntemini izleyeceğiz..."

Kasım 1920.

Daily Herald:

“Kemal’i tanımalıyız
O zaman Bakû’dan
Kızlların kovulmasına
izin verecektir...”

Times:

“Antant devletleri
Sevres andlaşmasını
Türkiye yararına değıştirirse
Türkler
Bolşeviklere sırt çevirir...”

Ve İngiltere’de
“Yunan dostu”
Başbakan
Lloyd George’un
sarsılmadayken sandalyesi
Yunanistan’da
Venizelos devrildi...
ve 900 milyon franklık
yatırımları
güvence altında kalmak koşuluyla
Fransa
tanıdı
Büyük Millet Meclisi Hükümeti’ni...
Ve çullandılar
üstüne çetelerin
Albay İsmet
Albay Refet birlikleri...
Eriye eriye
çekildi Ethem.
Demirci boyun eğdi.
Yörük Ali er olarak
katıldı orduya...
Ve Ankara’dan
bir mektup
ulaştı Bakû’ya:
“Aynı hedefe
yürüdüğümüz
Türk Halk İştirakiyun Fırkası’yla
tamamen işbirliği yapmak amacıyla
tam yetkili
temsilcinizi gönderiniz...”

Gitme kal sevdiğim bu gece
 Dışarda hain bir karanlık
 Dışarda Taşnaksiyun çeteleri
 Casuslar var içimizde

*Durmak olmaz ki bir kez
 Halk için çıktın mı yola
 Demiri tavında dövmek gerek
 Ucunda ölüm de olsa*

Gitme kal yığidim bu gece
 Erzurum'da Karabekir Paşa
 Erzurum valisi Deli Hamit
 Yatmış beklerler pusuda

*Durmak olmaz ki bir kez
 Halk için çıktın mı yola
 Demiri tavında dövmek gerek
 Ucunda ölüm de olsa*

Gitme kal kardeşim bu gece
 Trabzon'da Barutçuzade
 Kayıkçılar Kâhyası Yahya
 Yatmış beklerler pusuda

*Durmak olmaz ki bir kez
 Halk için çıktın mı yola
 Demiri tavında dövmek gerek
 Ucunda ölüm de olsa*

Karadeniz
ıssız, karanlık
bir denizdir,
tasalı
kırgın.
Ve bir göl gibi
sıkışıp kaldığı
karaların
kışkacında
bunalmış gibidir.
Mustafa Suphi
ve arkadaşları
on beş
kavga ve bilinç yoldaşı
bu denizde öldürüldü
ve bu dalgalara
gömüldü cesetleri...

Mustafa Kemal şöyle demişti:

“Biz

bizi mahvetmek isteyen

emperyalizme

ve bizi yutmak isteyen

kapitalizme karşı

heyeti milliyeye mücahedeyi

caiz gören bir mesleği

takip eden kimseleriz...”

Ekleyecekti:

“Milyonerler

hatta milyarderler

yetiştireceğiz...”

On beşler

bizi mahvetmek isteyen emperyalizme

ve bizi yutmak isteyen

kapitalizme karşı

dövüşü temelden

örgütlemeye gelmişlerdi

ama cellatlar

çıktı karşılarına...

Çünkü doğum

başlamıştı bile

ölümü taşımaya bağrında...

Şair bir an
durdurdu kalemini
uğuldayan başını
çevirdi geçmişe
ve geleceğe...
Halk
çok acılar çekti
ve çekmede...
Fakat ölüm
hayatı yıldıramaz...

“Hiçbir şey
ne kan
ne zindan
ne ateş
halkın bağımsızlık
ve demokrasi
mücadelesini durduramaz...”

1971-1979

YAPITTA GEÇEN KİMİ /
OSMANLICA SÖZCÜK VE DEYİMLER İÇİN
SÖZLÜKÇE

Amele: işçi.

Bâb-ı Âli: Yüksek kapı. Osmanlı hükümeti.

Bahr-i Ahmer: Kızıl Deniz.

Bermutat: Alışıldığı üzere.

Bizatihi: Kendiliğinden, kendinden.

Caiz: Uygun, olabilir, olur.

Cihanbani: Dünya kuran.

Cihad-ı Ekber: Kutsal savaş.

Darülmualimin: Yüksek Öğretmen Okulu.

Dahili mülk: Yurt içi.

Debbağ: Tabak, sepici.

Devri Saltanat: Saltanat dönemi.

Düyun-u Umumîye: Genel borçlar. Osmanlı Devletinin dış borçlarının ödenmesi için alacaklı devletlerce Osmanlı Devleti içinde kurulan örgüt.

Efal: Fiiller, işler.

Ehremen: Şeytani, baştan çıkarıcı, ayartıcı.

Emrivaki: Oldu bitti.

Fırka: Parti.

Heyet: Kurul.

Islah: Düzeltme, iyileştirme.

İaşe: Beslenme.

İdadi (İdadiye): Lise karşılığı okul.

İfham: Anlatma, bildirme.

İhtikâr: Yolsuzluk.

İhtişar: Yayılma, dağılma.

İttihat: Birlik.

İttihad-ı İslam: İslam Birliği.

Kavim: Ulus, budun.

Makul: Akla yakın, akıllıca.

Mebusan: Saylavlar, millet vekilleri.

Mefkûre: Ülkü, ideal.

Mekteb-i Sultani: Galatasaray lisesi.

Melaiksimat: Melek huylu, melek ahlâklı. (II. Abdülhamit'in sıfatlarından...)

Men: Yasaklamak

Mescid-i Aksa: Kudüs'teki ünlü büyük cami.

Muhalifeyn: Muhalifler, karşıtlar.

Mutat: Alışılmış.

Mücahede: Savaşım.

Müşavir: Danışman.

Nezd: Yan.

Nesep: Soy sop.

Nesebi gayri sahih: Babası belirsiz, piç.

Panislamizm (Fr.): Tüm müslümanları aynı yönetim altında toplama amacı güden politik görüş.

Pantürkizm (Fr.): Osmanlı İmparatorluğunun son yıllarında, Osmanlılık ve İslamcılık akımları karşısında bütün Türklerin tek vatanda ve tek bayrak altında birleştirilmesini amaçlayan ırkçı akım. Turancılık.

Sada: Ses.

Sada-i Millet: Ulusun sesi.

Sani: İkinci.

Şerif: Saygın.

Seniyye: Yüksek, yüce.

Sevahil: Kıyılar, sahiller.

Te vessü: Genişleme, yayılma

Zat: Kişi.

Zat-ı Şahane: Yüce kişi. Padişah.

İYİ BİR YURTTAŞ ARANIYOR

BİR ÜLKE NEDİR?

BİR ÜLKE NEDİR?

Bir ülke nedir diye sordum
Düş kuranın birine
Ülke düşlerdir dedi
Gerisinden bana ne

Bir ülke nedir diye sordum
Kırda açan çiçeğe
Ülke kokumdur dedi
Gerisinden bana ne

Bir ülke nedir diye sordum
Gökte uçan şahine
Ülke avımdır dedi
Gerisinden bana ne

Bir ülke nedir diye sordum
Yerde sürünen yılana
Ülke yuvamdır dedi
Gerisinden bana ne

Bir ülke nedir diye sordum
Cebi dolu birine
Ülke paramdır dedi
Gerisinden bana ne

Bir ülke nedir diye sordum
Cebi delik birine
Şöyle bir süzdü beni
Dedi ki git işine

1. BÖLÜM

İYİ BİR YURTTAŞ YETİŞİYOR

GEBE KADININ TÜRKÜSÜ

Hava da bi ayaz allahın cezası
Ellerim yarıldı deterjandan
Üç tane velet yetmezmiş gibi
Dördüncü geliyor ardından

Merdivenleri sil, kaloriferi yak, p at
Kabahat benim mi, kocamın kabahat

Uy anam bi de tekmeliyo ki
Sanırsın karnımı delemek
Dışarda bayram var seyran var bellersin
Bok mu var erken gelecek

Bakkala git, çamaşır yıka, p at
Kabahat benim mi, kocamın kabahat

Tamam hanım geliyom tamam
Sesin kesilir inşallah
Erzurum dağları da kar ile boran
Canımdan usandım vallah

Bulaşığı yıka, yemeği pişir, p at
Kabahat benim mi, kocamın kabahat

Hava da bi ayaz allahın cezası
Ellerim yarıldı deterjandan
Üç tane velet yetmezmiş gibi
Dördüncü geliyor ardından

Merdivenleri sil, kaloriferi yak, çöpü at
Kabahat benim mi, kocamın kabahat

YOKSULUN SABAH TÜRKÜSÜ

Sabah bütün güzelliklerin anasıdır
Bizim sabahımız öyle değil
Bizimki başımızın belasıdır

Gitarın ağlayışı duyuldu mu
Kırılırmış sabahın kadehi
Bizim sabahımız öyle değil
nce acıktırır ağlatır bebeği

Tatlı olurmuş sabah uykusu
Ben tadını alamadım
Sabah oldu sabah oldu
Uykuya kanamadım

Rzgr uyur yatağında
Sular yatağında uyur
Uyanırım sabahın krnde
Beyler yatağında uyur

Sabah bütün güzelliklerin anasıdır
Bizim sabahımız öyle değil
Bizimki başımızın belasıdır

Gitarın ağlayışı duyuldu mu
Kırılırmış sabahın kadehi
Bizim sabahımız öyle değil
nce acıktırır ağlatır bebeği

AKIP GİDEN ZAMAN TÜRKÜSÜ

Döner çarklar döner ha döner
Döner ha döner gençliğim

Geçer bantlar geçer ha geçer
Geçer ha geçer gençliğim

Akar zaman akar ha akar
Akar ha akar gençliğim

Döner dünya döner ha döner
Döner ha döner gençliğim

Geçer günler geçer ha geçer
Geçer ha geçer gençliğim

Akar günler akar ha akar
Akar ha akar gençliğim

Döner çarklar döner ha döner
Döner ha döner gençliğim

Geçer bantlar geçer ha geçer
Geçer ha geçer gençliğim

Akar zaman akar ha akar
Akar ha akar gençliğim

- Ak akçe kara gün içindir
Fazla paranızı biriktirin.
- Ya parası bugüne yetmeyen
Ne yapmalı öğretmenim?
- Damlaya damlaya göl olur
Demiş büyüklerimiz.
- Öğretmenim, bu göl
Ne kadar sürede oluşur dersiniz?
- Aza kanaat etmeyen çoğu hiç bulamaz
Azla yetinmeyi bilmeliyiz.
- Öyleyse az sağlam vücutta
Az sağlam kafa bulunur demeliydiniz...
- Ağaç yaşken eğilir
Bu ata sözünü ezberleyin.
- Ama, insana dik durmak yaraşır
Diyordunuz demin..
- Sabrın sonu esenliktir
Yeter ki sabretmesini bilelim.
- Ya sabır taşı bir gün
Çatlarsa öğretmenim?

ÇOCUĞUN ANNESİNE SORDUKLARI VE ANNENİN YANITLARIDIR

- Anneciğim dünyanın döndüğü
Doğru mu gerçekten?
- Bakkaldan ekmek al
Sabahleyin erkenden.
- Anneciğim iki kere ikinin
Dört etmesi ne demek?
- Yine üstünü kirletmişsin
Hizmetçin mi var temizleyecek?
- Anneciğim yıldızlar
Bize çok uzak, neden?
- Sofrayı kur
Baban gelmeden.
- Anneciğim bizlerin
Yarının büyüğü olduğumuz doğru mu?
- Televizyonu aç
Saat sekiz oldu mu...

MEŞRUBAT TÜRKÜSÜ

Dünya gözünde karardı mı
Her şey içinden çıkılmaz oldu mu
Meşrubat iç
İşte mutluluk bu

Çocuğun sıska, öksürüklü
Kocan gün günden yorgun
Meşrubat iç
İn kaynağına mutluluğun

Meşrubatla her şey
Daha iyi gider
Yeşerir, boy atar
Meşrubatla sevgiler

Evde meşrubat, pazarda meşrubat
İşte, okulda meşrubat
Meşrubat iç
Tasayı gönlünden at

Dünya gözünde karardı mı
Her şey içinden çıkılmaz oldu mu
Meşrubat iç
İşte mutluluk bu...

BAKIMLI ERKEĞİN TÜRKÜSÜ

Erkek de bakımlı olmalıdır
Yarařmalđır kadına
Yurttaş! Tıraş ol
Her sabah mutlaka

Maden işçisi olabilirsin
Yedi kat yerin altında
Gücün kuvvetin artar
zen gösterirsen tıraşına

Sabah ayazında işe giderken
Yüzün ayna gibi parlamalı
İyi bir temizlik işçisi önce
Sinek kaydı tıraş olmalı

Hamallar, işsizler, ırgatlar
Yatıp kalkanlar köprü altında
Erkek de bakımlı olmalıdır
zen göstermelidir tıraşına

Erkek dediğın bakımlı olmalı
Zindanda, dayakta, sehpada
Son arzun nedir diye sorsalar
De ki tıraş olmak, cellada...

Erkek de bakımlı olmalıdır
zen göstermelidir çalıma
Yurttaş! perdahla suratını
Mümkünse günde birkaç defa...

DERİN MAVİLER

Derin maviler...Derin maviler...
Yıllardır gözümde tüter

Güneşsiz ışıklerde geçer ömrüm
Dört duvar, isli camlardır gördüğüm

Derin maviler... Derin maviler...
Yıllardır gözümde tüter

Pamuktan iplik dokurum tezgah başında
Pamuk dolar ciğerime soludukça

Derin maviler... Derin maviler...
Yıllardır gözümde tüter

Küfeyle odun taşıyım evlere
Hasretim derin maviere

Derin maviler...Derin maviler...
Yıllardır gözümde tüter

Harç kararım, tuğla pişiririm
Ayazda kavrulur, ateşte eririm

Derin maviler... Derin maviler...
Yıllardır gözümde tüter

Tütün dizerim zeytin devşiririm
Başım döner, kararır gözlerim

Derin maviler...Derin maviler...
Yıllardır gözümde tüter

Kurşun işlerim, demir eritirim
Çeliğe terimle su veririm

Derin maviler...Derin maviler...
Yıllardır gözümde tüter...

2. BÖLÜM

İYİ BİR YURTTAŞ ARANIYOR

MUTLULUĞU ARAYAN GENÇ KIZIN TÜRKÜSÜ

Güzel bir kızım ben
Var mı tersini söyleyen
Akıllıyım da
İşte elimde diploma

Biraz İngilizcem de var
Yoksul kızıyım, ama namusluyum
İçimde fırtınalar patlar
Dışardan bakınca usluyum

Güzel bir kızım ben
Var mı tersini söyleyen
Akıllıyım da
İşte elimde diploma

Hey insanlar, hey insanlar
Boğulmak gelir, ağlamak gelir içimden
Neden daha mutlu neden
Benden daha çirkinler, daha akılsızlar

Hey insanlar, hey insanlar
Mutlu olmak, üretken olmak istiyorum
Bazen kuş gibi havalanıyor yüreğim
Bazen ölmek istiyorum

Güzel bir kızım ben
Var mı tersini söyleyen
Akıllıyım da
İşte elimde diploma

Boşuna mı bunca emek, bunca çaba
Neden kapanır yüzüme tüm kapılar
Neden daha mutlu neden
Benden daha çirkinler, daha akılsızlar

Biraz İngilizce'm de var
Yoksul kızıyım, ama namusluyum
İçimde fırtınalar patlar
Dışardan bakınca usluyum

Güzel bir kızım ben
Var mı tersini söyleyen
Akıllıyım da
İşte elimde diploma

DELİKANLININ SEVDA TÜRKÜSÜ

Dinle, çok seviyorum seni
Çok seviyorum, ölesiye.
Ama sevgisiz insanların çoğu
Sevgi neye yarar öyleyse?

Dinle, çok seviyorum seni
Çok seviyorum, ölesiye.
Ama mutluluktan yoksun insanların çoğu
Mutluluk neye yarar öyleyse?

Güzelsin biliyorum
Akıllısın, alımlısın
Ama neye yarar tüm bunlar
Sadece kendininse?

Gel aklımızı birleştirelim
Birleştirelim gücümüzü
Bir dünya kuralım, sevginin
Herkesçe paylaşıldığı, eşitçe,

Gel aklımızı birleştirelim
Birleştirelim gücümüzü
Bir dünya kuralım, mutluluğun
Herkesçe paylaşıldığı, eşitçe.

SAYIN MUHBİR YURTTAŞIN TÜRKÜSÜ

Yurt sevgisi kök salmış yüreğime bir kere
Tipi bozuk şu herifin dur hele .

Bir yolunu bulup defterini drmeli
En yakın karakola bildirmeli

Ülkeyi kurtaracak bunlar akıllarınca
Sen önce kendini kurtarsana

İşi verenle işçisi bir olur mu
Hiç beş parmağın beşi bir olur mu

Ne can güvenliği var ne kazanç güvenliği
Ne büyük saygısı var ne küçüğe sevgi

Çanlarına ot tıkamalı beklemeden
Yılanın başi ezilmeli küçükken

Yurt sevgisi kök salmış yüreğime bir kere
Tipi bozuk şu herifin dur hele

KUŞKUCU YURTTAŞIN TÜRKÜSÜ

- Yine sert önlemler
Alınacakmış diyorlar...
- Ne malûm?
Nerden biliyorlar?..
- Bu yıl geçen yıldan
Daha kötü geçecekmiş sözde...
- Kim diyor?
Hadi canım sen de...
- Yiyecek fiyatları
Yükselmedeymiş...
- Boşver...
Kimse acından ölmemiş...
- İşsiz sayısı
Artıyormuş gitgide...
- Kim işsiz kalmış
Çalışmak istemiş de?..
- İnsan özgürse
İnsandır diyorlar...
- Ne malûm?
Nerden biliyorlar?..

AĞIRBAŞLI AYDININ TÜRKÜSÜ

Bu ülke bir gün
Mutlu olacak elbet
Fakat şimdilik
Biraz sabret

Görüşlerimi
Kimseden gizlemem
Fakat şimdilik
Sesimi çıkarmak istemem

Özgürlük için
Özveri gerek
Fakat şimdilik
En iyisi beklemek

Görevimdir
Gerçeği söylemek
Fakat şimdilik
Neme gerek...

İNSANSEVERİN TÜRKÜSÜ

Ben insanları çok seven bir kişiyim
İnsanları çok sevmektir işim

Gün olur, bir şeyler yazıp izerim
Kabarınca insanlara sevgim

Yeteneksiz sayılmam aslında
Özellikle insan sevmek faslında

Her zaman erdemine inanmışımdır sevginin
İnanmam sertlikle olacağına hiçbir şeyin

Bazen içimde bir arslan haykırır
Der ki önüne ne çıkarsa vur kır

Sonra yine yelkenleri suya indiririm
Öfkemi iki kadehte dindiririm

Bazen anlamsız, biçimci diye sulandığım olur
Aldırmam, anlaşılırım gün gelir

Ben insanları çok seven bir kişiyim
Doğrusu, kendimi de çok severim

KÖTÜMSERİN TÜRKÜSÜ

Bulutlar karardı
Bozacak hava '
Gözüm seğiriyor
Fırtına çıkacak mutlaka

Akşam haberleri
Karışıkta yine
Bir iş var
Bu işin içinde

Söylentileri
İşittin mi
durum kritik
Kırmalı kirişi

Kitapları
Ayıkladım
kimini yaktım
Kimini sakladım

Şşşş yavaş
Duyan olur
Yerin kulağı var
Bela gelir

Bulutlar karardı
Bozacak hava
Gözüm seğiriyor
Fırtına çıkacak mutlaka

AVRUPAYA AŞK TÜRKÜSÜ

Ah bir Avrupalı olabilsek
Ulaşıp çağdaş uygarlığa
Avrupa anla bizi
Sev bizi Avrupa

Kapı komşuyuz şunca yıl
Kanımız karışmış kanına
Ama hâlâ soğuksun
Yabancısin hâlâ

Modada izindegiz
Yazımız çizimiz uygun sana
Hoşuna gitmiyorsa eğer
Keselim bıyıklarımızı da

Ah bir Avrupalı olabilsek
Ulaşıp çağdaş uygarlığa
Avrupa anla bizi
Sev bizi Avrupa

Ülkemiz var, üç yanı derya
Madenlerimiz, yemişlerimiz
Avrupa, senden başka
Yok bizi anlayacak kimsemiz

Ama sen bizi anlamıyorsun
Tıkıyorsun kulaklarını bu aşka
Avrupa pişman olacaksın bak
İş işten geçecek sonra

Ah bir Avrupalı olabilsek
Ulaşıp çağdaş uygarlığa
Avrupa anla bizi
Sev bizi Avrupa

İYİ BİR YURTTAŞ KİMDİR?

İYİ BİR YURTTAŞ KİMDİR?

İyi bir yurttaş kimdir
Gemisini kurtaran kaptan mı?
Pusulayı şaşırıp
Karaya oturtan mı?

İyi bir yurttaş kimdir
Köprüyü geçmek için
Ayıya dayı diyen mi?
İyi bir yurttaş kimdir
Ayıya dayı dememek için
Köprüyü geçmeyen mi?

İyi bir yurttaş kimdir
Ayağını yorganına göre uzatan mı?
İyi bir yurttaş kimdir
Yorganı uzun olup
Kendi kısa kalan mı?

İyi bir yurttaş kimdir
At binen mi, kılıç kuşanan mı.
İyi bir yurttaş kimdir
Kerem gibi yanan mı?

İyi bir yurttaş kimdir
Vakitsiz ötüp başı kesilen mi?
İyi bir yurttaş kimdir
Ötmeyip sesi kesilen mi?

İyi bir yurttaş kimdir
Sürüden ayrılıp kurda yem olan mı?
İyi bir yurttaş kimdir
Kurda yem olmamak için
Sürüde kalan mı?

İyi bir yurttaş kimdir -
Bilen var mı?

KIZIMA MEKTUPLAR

Bu yapıttaki resimleri ozanın kızı
Barış Behramoğlu
5 yaşındayken yapmıştır.

AB1

AB1

“GİZLİLİKTE”

Küçük kızım küçük kızım küçük kızım
 Işıl ışıldın son gördüğümde
 Mutluydun, güvenliydin

Oysa seni son kez görmeye gelişimdi
 Ayrılık öncesinde.

Nerden bilecektin bir öksüz olduğunu
 Daha o anda, nerden.

Öptüm yüzünü, gözünü
 Uzaklaştım sonra bir kaçak gibi
 Evimizden, mahalleden.

Kaldığım odanın inik pancurlarını
 Sert bir rüzgâr dövüyor şimdi
 Küçük yüreğinde tanımsız kaygılar
 Sen de beni düşünüyorsun belki.

Uzun bir ayrılık var önümüzde
 Aylarca, belki yıllarca sürecektir olan
 Ben ya tel örgüler arkasından
 Bakacağım sana yine
 Yüzünü, ellerini
 Öpüp koklayamadan
 Ya da uzakta, bir sürgünde
 Sesinle yetineceğim sadece.

Evimizde, bir gün önce
Karanlık bir önseziyle
Banta aldığım o türküleri
Yeniden karşılaştığımızda
Söyler misin bana yine

İçimde bir katran acılığı var
Başımda bir ağrı
Ancak senin elin dokunsa geçer
İçimde bir katran acılığı var
Zifir gibi bir keder

Bilsem senin büyümeyeceğini hiç
Bekleyeceğini beni
Öğrendiğin o türkülerle
O dört yaş şirinliğiyle
Katlanırdım yıllar sürecektir acılara
Hapise, sürgüne

Bana bütün acılardan
Bütün ayrılıklardan
Daha acı gelecek olan
Benden uzakta büyüyecek olman

Ben ki ruhunun, bedeninin
Her milimetreciğinin
Büyümesini görmek isterdim
Ellerimin sıcaklığında
Bir çiçeği
Büyütür gibi özenle

Küçük kızım küçük kızım küçük kızım
Ne olur bekle dönüşünü babanın
Seni çocukluğunda
Biraz daha sevebilsin

Ey uzun ve
Ağıklı gece
Ey
Acıyan tomurcuğı sevginin...

20.11.1983

Bugün beşinci yaşına basıyorsun yavrum
Ve ben yoksunum seni kucaklamaktan
Yaş gününü bu dört dizecikle kutluyorum
Seni çok çok seven baban...

22.11.1983

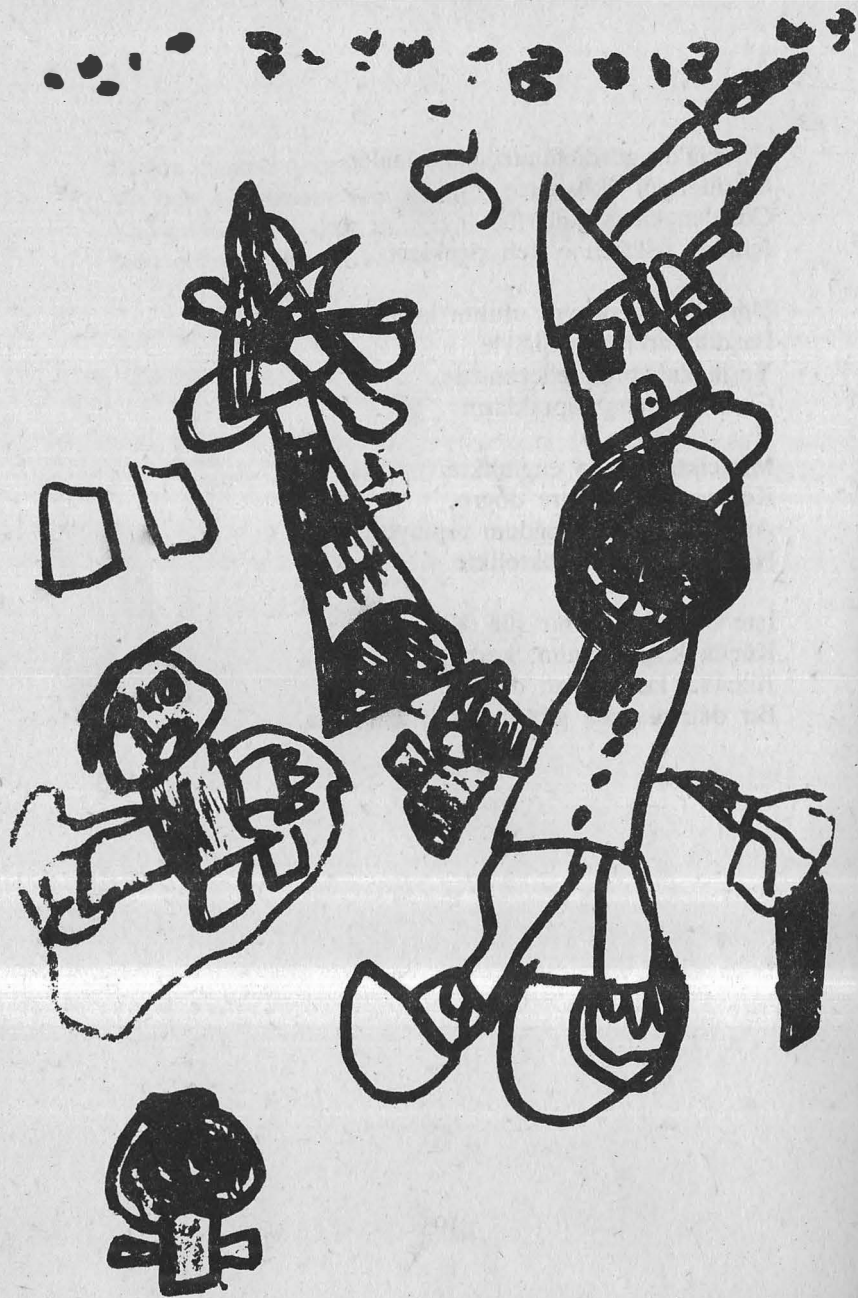
Uludağ'da gördüğümüz kardelenler
 Öncüleriydi ilkbaharın
 Çözülen kar yığınlarının
 İçinden fışkıran o deli çiçekler

Dört yanı çepçevre ufuktu kırların
 Başdöndüren maviliğiyle;
 Yeşili kalıyordu ellerimizde
 Çiyle ıslanmış yaprakların

Miniciktin sen o énginlikte
 Koşuyorken ilerlere doğru
 Annen gerilerde çiğdem topluyordu
 Ne güzeldik o birliktelikte

İşte özlem dolu bir şiir daha
 Küçük kızım benim, kertenkelebeğim
 İlkbahar kırlarından derlediğim
 Bir demet çiçek gibi sunmak için sana...

31.11.1983

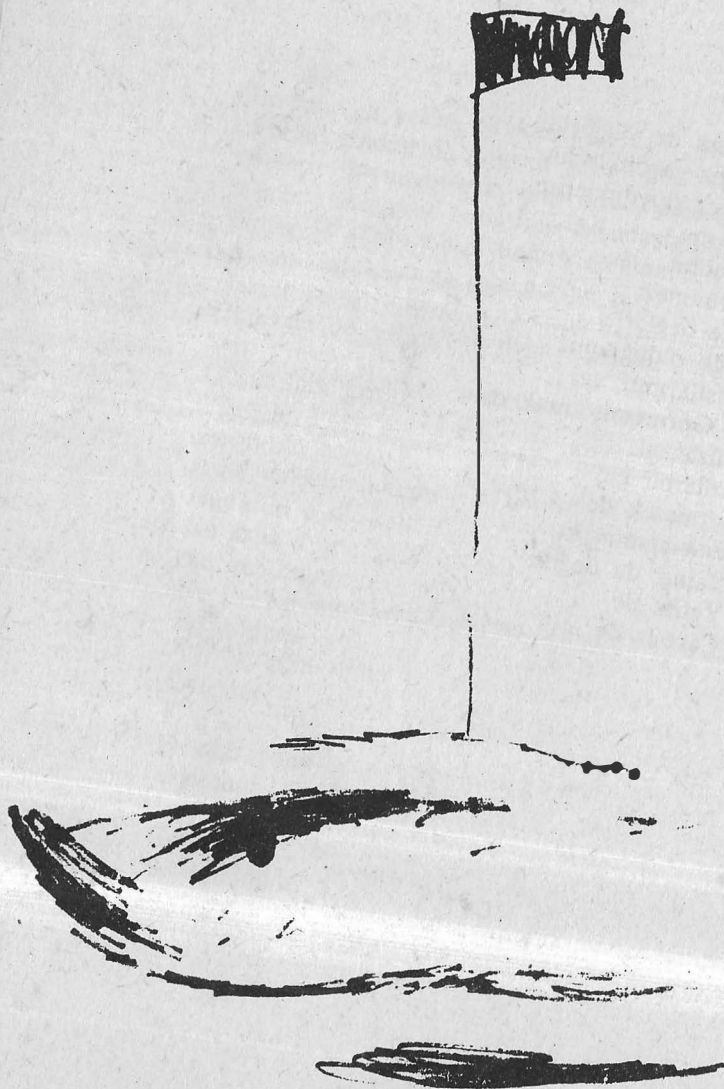

İlyada'yı
 Bitirdim bugün
 Bir hafta
 Elimden düşürmeksizin
 Okuyarak
 — Yoruldukça
 Bir kardeşin
 Elinin emeği
 Tığ örgüsü
 Ak perdelerin
 Gerisinden
 Işıklı bir
 Sokağa bakarak —
 İlyada'yı
 Okuyup bitirdim bugün
 Ve gönlüme
 İşleyen
 Nice kanatlı
 Sözlerden
 Kimileri de
 Kocasını yigit Hektor'un
 Öldürüldüğünü öğrenen
 Dilber Andromakhe'nin
 Yetim kalan yavrusunu
 Düşünerek söyledikleriydi

“Bir çocuğu yetim bırakan gün
Akranlarından da yoksun kılar onu
Dolaşıır boynu bükük, başı  nde, gözü yaşı
Çaresiz başıvurur babasının arkadaşlarına
Rastgele sarılır onun bunun eteğine
Şarap tasını uzatsa bile acıyan biri
Islatır  arap dudağını, dokunmaz damağına”
Okurken bu sözleri ve daha acılarını
Seni
Düşündüm kızım
Yüreğim
Burkuldu acıyla
Ama yakıştıramadım
Hiçbirini o sözlerin
Ne sana
Ne kendime
Ne de babanın arkadaşlarına...
Bu kederli
Ayrılık günlerinde
 ylesine
Kol kanat gerdi ki
Dostlar bana
 ylesine
Sıcak ve
Gösterişsiz
Bir içtenlikle
Paylaştılar ki
Sıkıntımı

— Hem de yüzlerini
İlk kez gördüklerim
İlk kez duyduklarım
Adlarını —
Anladım
Görünmez
Nice bağlarla
Bağlı olduğumuz
Dostlarımız var
— Görmemiş olsak da
Yüzlerini,
Adlarını hiç
İşitmesek de —
Ve anladım ki
Yalnız da değiliz
Yetim de
Çaresiz de...

4.12.1983

Mutlak bir tekbaşinalıktayım gündüzleri
 Toplumsal ilişkilerin dışında
 Üstelik
 Bugün hastayım da

Terliyorum
 Kalkıp kuruluyorum terimi
 Annem olsa
 Ya da annen
 Nazlanır, şımarır
 Hırçınlaşırdım şimdi...

Bir bakıma
 Hücre hapsine benziyor bu tekbaşinalık
 Ama farklı yine de

Kalkıp
 Çıkabilmek elimde dışarıya
 Seni görmek
 Katılmak yaşama,
 Tüm bunları
 Yapmamam
 Gerekiyor ama...

Bu mutlak tekbaşinalık
 Kendimi gözden geçirme
 Olanağını sağlıyor
 Sadece inançlatımı değil
 Huylarımı, mizacımı da

Şımarık, hoşnutsuz
Biri olmaya hakkım yok
Ne de aklına estiği gibi davranan;
Ölçülü, dikkatli
Olmam gerekiyor
Denetleyen kendini
Attığı her adımda...

Doğrusu
Hoşuma da gitmiyor değil
Bu zorunluluklar
Beni çünkü
Tüm ilişkilerimde
Daha özenli
Daha temkinli
Olmaya yöneltiyorlar
Ve kendime karşı
Daha eleştirel

“İnsan her zaman
Bir uçuruma
Hazır olmalı”
Diye yazmıştım
Eski bir
Şiirimde
“Ölmeye
Soğukta ve tek
Kalmaya”
Aydınlanıyor
Bu dizeler
Ve somutlanıyor
Şimdi yeni bir
Anlamla

Yaralarımı
Yabanıl bir hayvan gibi
Dilimle yalayarak da
İyileştirebilirim
Gerekliyorsa...
Ve küçücük odada
Usul adımlarla
Gezinirken,
Bir kaplan gibi
Duyumsuyorum
Kaslarımı
Ve tüm varlığımı.
Denetliyorum
Sinirlerimi.
Ve içimde
Kabaran
Alabildiğine
Özgür
Davranma özlemini...

Bir dervişin
Sabrı mı bu
Başına gelenlere
Ve geleceklere
Boyun eğişle
Katlanan?
Sanmıyorum.
Zorunlu bir
Tekbaşinalığı
Yaşama becerisi belki
Ve ben
Bu tekbaşinalıktan
Güçlenmiş olarak

./ ..

**Çıkmam gerektiğini
Anlıyorum;
Kendimle ve
Bütün bir hayatla
İlişkilerimde...**

6.12.1983

Uzanmış yatıyordum
Yarı uyanık
Yarı uykuda.
Sol elim
Yanımda
Hafif yumuk,
Sağ elim başımda.
Birden bir el
Duyumsadım
Sol elimin
Boşluğunda;
Senin elin
Olabilirdi
Annenin ya da.
Demek ki özlem
Sadece zihinle
Algılanan
Bir duygu değilmiş
Diye düşündüm,
Eller de özlüyor
Sevdiği ellere
Dokunmayı
Buluşmayı
Sevdiği ellerle...

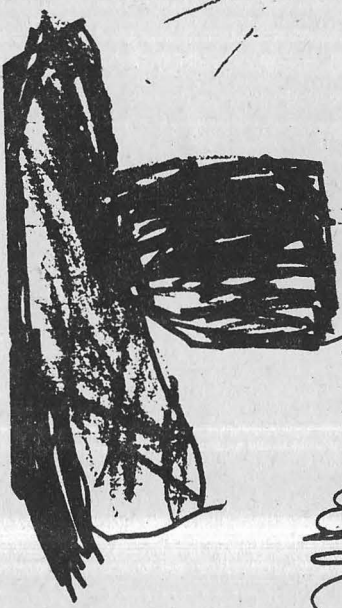
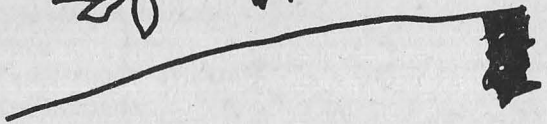
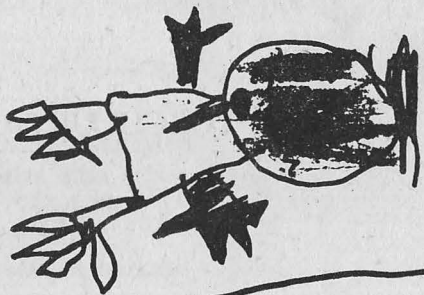
6.12.1983

Az önce buradaydın
Taklalar attın
Türkü söyledin
Güldürdün
Eğlendirdin herkesi;
Gece
Yanıbaşımda uyudun
Kulaklarında
Halkacık küpeler
Kollarında
Dün aldığım bebeğinle;
Gittin
Minicik varlığından
Boşalan yer
Bir uçurum gibi
Kaldı geride...

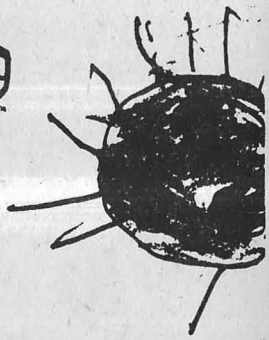
11.12.1983

“YOLCULUKTA”

DA
SP
SAL

pharmakine

Küçücük bir
 asker gördüm
 Küçücük bir
 nöbetçi
 Komşu ülkenin
 sınırını bekliyordu...
 Soğuktan buz kesmiş
 donup kalmış
 Oyuncak bir
 kurşun askere benziyordu...
 Bir ağlama duygusu
 yükseldi içimde
 Böyle küçük
 ve üşümüş
 görünce onu...
 Hey askercik!
 diye seslenesim geldi
 Hey kardeşçik!
 Ne işin var
 bu gece yarısında
 Kıyısında
 bu soğuk nehrin?..
 Küçücük omuzlarına
 yüklenmiş de
 Yazgısını
 koca bir ülkenin...

Yazık sana

yazık bize ki

Sana düşman belletmişler

Yüzlerini görmediğin

Karşı kıyıdaki

benzerlerini...

Onlar da düşman bellemiş

Böyle ufarak ve garip

Böyle buz kesmiş soğuktan

Bir kez bile

görmeden seni...

Aralık, 1983

Anaç bir tavuk
 Gururla germiş
 beyaz göğsünü
 Üstünden bir tümseğin
 bakıyor trene;
 Kırlarda bir kedi
 dolaşiyor sinsî...
 — Bir kedi
 değil de o
 Kılık değiştirmiş
 gün cadısıdır belki... —
 Ah güzel kızım, küçük kızım
 Birlikte olsak
 ne masallar
 uydururduk şimdi...
 Senin gözlerinle
 görelî beri
 Dünyam nasıl da
 zenginleşti...

Aralık, 1983

Drama Köprüsü'nden geçtim
 Dardı gerçekten;
 Suları soğuk mu
 bilemiyorum

Durmadı tren...
 Anadan geçilir
 Yardan geçilmez
 diyor türküde

Bilemem ama,
 Geçemem kızım
 Dünya yıkılsa
 Geçemem senden.

Aralık 1983

İnsanlar da
 ülkelere benziyor
 Sınırları var
 yüzölçümleri...
 Yasaları var
 bayrakları
 ilkeleri...
 Kimi dağlık bir arazidir
 Kimi kıraç
 Kimi bereketli...
 Kimi dardır
 kimi engin
 gözalabildiğine
 Kiminin sınırından
 sıkı pasaport denetimiyle
 girilebilir..
 Elini kolunu
 sallayarak
 girersin
 kiminden içeri...
 Sonuçta
 ne küçümse
 insanları
 derim kızım
 Ne de önemse
 gereğinden çok...

./ ..

Ama

anlamaya çalış:

Nedir sınırlarının

varabileceği

son nokta;

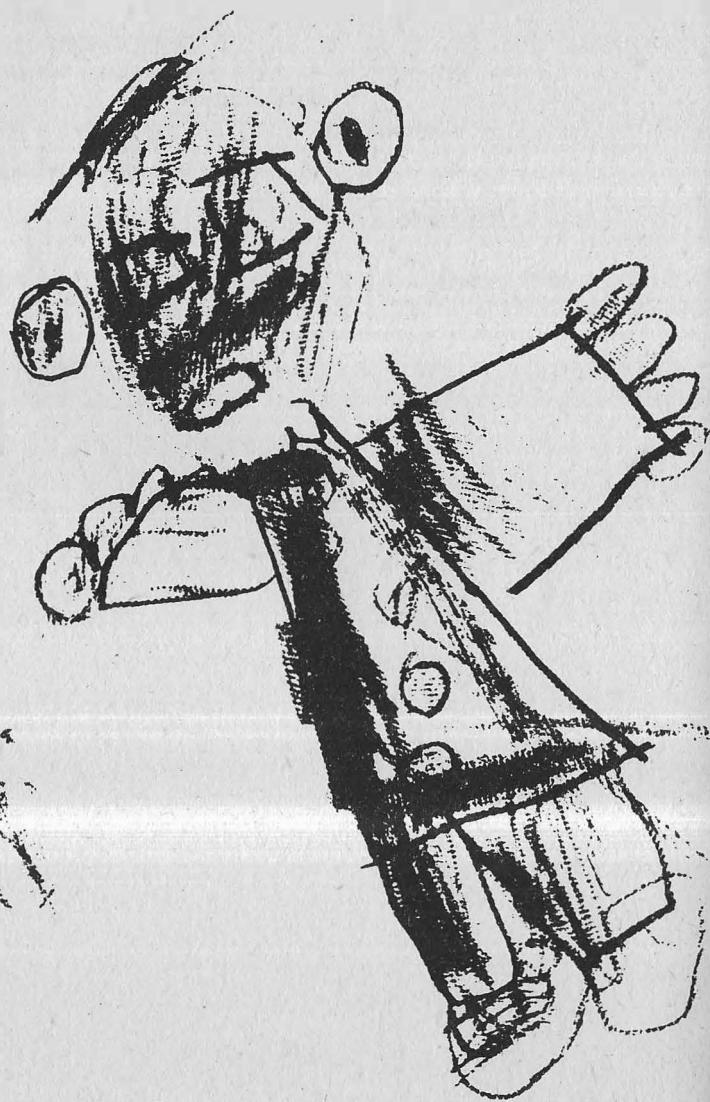
Nedir ve ne kadar

genişleyebilir

yüzölçümleri...

Ocak, 1984

“SÜRGÜNDE”

Telefon. Açtım. Sendin.
“Baba, seni çok özledim...”

dedin

Hıçkırığın boğazında düğümlendi.

Birkaç güzel söz

söylemeye çalıştım

Yüreğimden kopan...

Oturdum masama...

Hayatım

Tek başına yediğim bu akşam yemeğinin

Lokmaları kadar tatsız ve neşesizdi...

Şubat, 1984

Tedirgin bir gecenin
 Sabahına doğru
 Bir an
 daldığımda
 Seni gördüm rüyamda
 Daha doğrusu
 Görmüyordum ama
 Öpüyor, kokluyordum.
 Sonra
 Bunun bir düş olduğunu anlayıp
 Ve iyice
 uyandığımı sanıp
 “Demek ki körüm,”
 diye düşündüm
 “Ama neden
 kızım yok yanımda...”
 Sonra zihnim
 Gerçekten
 Uyanıp aydınlandığında
 Yüreğim
 Daralarak kavradım
 Olanaksızlığını
 Seni görmemin de
 Kucaklamamın da...

Nisan, 1984

Oyuncak evler
Zümrüt kırlar
Kıvrıla kıvrıla akan bir ırmak...
Penceresinden hızlı bir trenin
Bunları hüzünle seyrederim...
“Dünyada seni mutlu edecek
biricik şey nedir?” diye sorsalar
“Kızım la şimdi bu kırlarda
alabildiğine koşmak,” derdim...

Nisan, 1984

Sevdiğim İstanbul'un kokusu bu
Kızarmış midye ve yosun koku
"Calais" limanında çarptı burnuma

Arka güvertesinde Manş vapurunun
Güneşli bir köşe bulup oturdum
Baktım puslu göğe, gri sulara

O yaz, daha geçen yaz değil miydi
Sıcak sevgisiyle kuşatan bizi
Mavi bir denizle Büyük Ada'da

Araya yıllar girmişçesine
Dalıp dalıp gittim o günlere
Kendim gurbet elde gönlüm sılada

Nisan, 1984

Nasıl anlatsam
Ölesiye sıkıldığımı
Nasıl anlatsam
Yalnızlığımı
Bir gurbetten bir başka gurbete
Taşırken beni trenler;
Ve bir babanın
Dizine yaslanmış
Minik bir baş gördüğümde
Gözyaşlarımı tutamadığımı...

Nisan, 1984

Bir okul çantası
aldım sana
minik bir çanta
Üstünde bir miki
şirin mi şirin
(Bugünlerde İstanbul'a
gelecek bir dostla
göndermek için)
Sonra çantayı
okşar gibi
tutup kulpundan
(Bıyık altından
gülenlere
aldırmadan)
Seninle el ele
tutuşmuş da
gezermiş gibi
Dolaştım
sokaklarını Paris'in...

Temmuz, 1984

Birlikte yemek yemek bir masada
El ele tutuşup yürümek
Omuzumda taşımak
 bebekliğindeki gibi,
Bir hastalığında yanında olmak
Paylaşmak bir sevincini...
Bu kupkuru, çorak yalnızlıkta
Tüm bunları yaşamaktan yoksunum.

Gözümde değil sadece
Canımda tütüyorsun çocuğum.

Temmuz, 1984

Düşünüyorum bazen:
Bunca hasret
Bunca keder
neden?
Savaşız bir dünya özlemekten.
“Çocuklar öldürülmesin”
demekten.
İşte çocuğum, babanın
suçları bunlar.
Bir gün gelecek
Ne ben kalacağım
dünyada
Ne de bizi
birbirimizden ayıranlar.
Ama
çocukları onların
Babalarından utanacaklar
Sen babanla
övünürken.

Temmuz, 1984

BEBEKLERİN ULUSU YOK

ÖLÜM VE GENELKURMAYI

BİR MAVİ ÇİÇEK

Önce top mermileriyle dövüldü alan,
Tarandı sonra mitralyözlerle
Sonra boğaz boğaza dövüşüldü
Ve sonra usulca indi gece

Bir mavi çiçek kalmıştı sadece
Ama yoktu koklayacak kimse

Sabaha karşı dindi iniltiler
Yan yana, üst üste yığılı ölümler
Ağaçlar devrilmiş, kavrulmuş çimenler
Boğulmuş yaşayan ne varsa bu yerde

Bir mavi çiçek kalmıştı sadece
Ama yoktu koklayacak kimse

O sabah yine maviydi gökyüzü
Başladı az sonra kuşların türküsü
Sabah rüzgârı ne bilsin ölümü
Esti durdu kırlarda keyfince

Bir mavi çiçek kalmıştı sadece
Ama yoktu koklayacak kimse

TOPRAĞA DÜŞEN

Ona “Haydi
Savaşa” dediler
Başkaca bir şey
Söylemediler

Aldılar köyünden
Davulla, zurnayla
Geride üç çocuk
Bir eş ve bir ana

Eline bir silah
Tutuşturdular
Ve karşılaştı
Düşman ordular

Vurulup düştü
İlk çatışmada
Göğsünde bir oyuk
Üç delik alnında

“Ey bu topraklar için
Toprağa düşen”
Bir karış toprağın
Var mıydı yaşarken?

EMİR KULU

Emir kulu
Emri aldı:
Görevi, 'bir kenti
Bombalamaktı

Evinden çıkarken
Gün doğuyordu
Çocukları
Uyuyordu

Öptü uyuyan
Çocuklarını
Karısını
Kucakladı

Uzakta bir başka
Kentte de çocuklar
Mışıl mışıl
Uyuyordular

Buluştular
Emir kulları
Ve havalandı
Uçakları

Hızla varıldı
O uzak kente
Ve getirildi
Emir yerine

Emir kulu
Akşam yemeğini
Karısıyla
Dışarda yedi

Döndüklerinde
Çocukları
Mışıl mışıl
Uyuyorlardı

Öptü onları
Huzurla uyudu
Görevini
Yapmıştı, mutluydu

Uzak bir kentte
Büyük çukurlar
Kazıldı, gömüldü
Ölü çocuklar

NÖTRON

Güneş her günkü gibi
Doğdu üstünde kentin
Kıpırtısız evlerin
Ve ıssız caddelerin

Bu saatte çöpçüler
Olurdu sokaklarda
Ve sabah vardiyası
İşçileri durakta

Ama hiç kimse yoktu
Bu sabah hiçbir yerde
Kentin yüreği sanki
Durmuştu birdenbire

Bükmüş boyunlarını
Parklarda tüm çiçekler
Kurumuş tüm ağaçlar
Yapraklar dökülmüşler

Çarpıp boş alanlara
Şaşırdı ilk ışınlar
Meraklanarak sonra
Evleri dolaştılar

Sapasağlamdı evler
Bir gün önceki gibi
Ama şaşılacak şey
İnikti perdeleri

Perde aralarından
Girdiler içerlere
Yerli yerinde her şey
Masa, dolap, sandalye

Çocuklar kahvaltıda
Olurdu bu saatte
Yataklarında hepsi
Külrengi yüzleriyle

Ne varsa canlı olan
Yatıyor kıpırtısız
Saatler tıkırdıyor
Yürekler tıkırtısız

Güngörmüş güneş bile
Ürktü bu görüntüden
Çekti ışınlarını
Uzaklaştı bu kentten

Çöktü sonsuz bir gece
Üzerine bu kentin
Kıpırtısız evlerin
Ve ıssız caddelerin

KAZ ADIMLARI

Kaz adımlarıyla
Yürüyor askerler
Alkışlıyor
Tribünler

“Yaşayın” diye
Haykıranlar var
Gözlerinden
Yaş akanlar

Marşlar çalıyor
Aynı tempoda
Sıkılıyor
Yumruklar havada

Gönderde bayraklar
Dalgalanıyor
Meşaleler
Yalazlanıyor

Kaz adımlarıyla
Yürüyor askerler
Duygulanıyor
İzleyenler

Kaz adımları
Ve duygu..
Oldukça tuhaf
Bir ilişki bu...

SİLAH FABRİKASINDA ÇALIŞIYORDU

Silah fabrikasında çalışıyordu
Bunaltan sorularla yüreğinde
Terleyerek uyanıyordu
Boğuntu içinde,

Kanlı çocuk yüzleri
Geçiyordu düşlerinden
Cesetler geçiyordu
Bombalanmış kentlerden

Bir an geldi bakamaz oldu
Eşe, dosta, arkadaşlara
Kaçtı kalabalıklardan
Sığındı ıssızlıklara

Yazdı içinden geldiğince
Zihnini kemiren düşünceleri
Ve bir gün iş saatinde
Çıkardı koynundan bildiriyi.

Bir çılgının sesiyle
Okudu haykırarak:
“Arkadaş, yaptığın
Korkunç işi bırak

**Çocuklar öldürölüyor
Ürettiğimiz silahlarla
Bir son vermeliyiz
Bu canavarlığa”**

**Fabrikada iş
Durdu bir an
Sirenler çaldı
Sesi duyulmaz oldu uğultudan**

**“Yaratan, üreten insanlarız biz
Bir çıkarımız yok savaşmaktan
Vazgeçelim elbirliğiyle
Silah yapmaktan...”**

**Sürükleyip götürdüler
Bir daha haber çıkmadı ondan...
Kimi “kaçık” dedi ona..
Kimi “kahraman”...**

TEK BAŞINALIK

Ben tek başına ne yapabilirim
Diye düşündü biri
Ve hiçbir şey yapmamaya
Karar verdi

Ben tek başına ne yapabilirim
Diye düşündü bir öteki
Ve yalnızlığının
Kuytululuğuna çekildi

Ben tek başına ne yapabilirim
Diye düşündü bir üçüncü
Ve tek başına
Düşünmeyi sürdürdü

Ben tek başına ne yapabilirim
Diye düşündü yüz binler
Ve tekbaşinalıklarını
Sürdürdüler

Ben tek başına ne yapabilirim
Diye düşündü milyonlar
Milyonlarcaydılar
Ve tek başınaydılar

Bu arada
Birileri
Onlar adına
Kararlar vermekteydi

Tek başına
Olduklarını sananlar
Topluca, ortadan
Kaldırıldılar...

Kurcalayıp
Duruyor aklımı:
Ne demek şu
Yıldız savaşları?

Bir bilen çıkar
Belki diye
Sordum önüme
Her gelene

Öfkeyle soludu
Ev kadını:
“Neymiş...Neymiş...
Yıldız savaşları mı?

Ben çarşı pazar
Savaşındayım
Sorunuzdan
Bir şey anlamadım”

Burnu havada
Geçen genç kız
Kırıtıverdi:
“Çok kurnazsınız...

Terazi burcunda
Doğmuşum ben
Barışıktır
Yıldızım herkeslen...”

Minübüs şoförü
Aniden solladı
“Savaş mı dedin?
Sat anasını..”

Ve teybe bir kaset
Koydu sonra
İnledi ses:
“Batsın bu dünya...”

“Her şey sözcüktür”
Dedi şair
“Ne varsa yaşama
Ölüme dair...”

Yıldız ve savaş...
Ne ilginç sözcükler...”
— Ve not etti —
“Teşekkürler...”

Politikacı
Ciddileşti:
“Kesin bir şey
Diyemem şimdi...”

Ama mutlaka
Bir şeyler yapmalı
Kim kışkırtıyor
Şu yıldızları?...”

Abdest alan
Bir dindar kişi
Aşağdan yukarı
Süzdü beni

“Ne yıldızıymış
Bu hemşerim?
Her şey Allahtan...
Allah kerim...”

Islak bakışlı
Delikanlı
“Bırakın — dedi —
şimdi savaşı...

Savaş yapma aşk yap
Gerisi boştur...
Yıldızların altında
Sevişmek ne hoştur...”

Ünlü sinema
Yıldızı önce
Anlamalı anlamalı
Baktı yüzüme

“Savaşan — dedi —
Küçüklerdir..
Soruyu onlara
Sormanız gerekir...”

Eski muharip
Kederliydi:
“Eskiden savaşlar
Böyle miydi...

Yıldızları
Savaştıranlar
Robotlara
Madalya taksınlar...”

Soru sormaktan
Bıktığım bir an
Kör bir adam
Gördüm, yaklaşan

Geçirdim caddeyi
Girip koluna
Durdurdu beni
Kaldırımında

“Gökte çok mu
Yıldız var bu gece?”
Şaşırdım, öyleydi
Gerçekten de.

“Evet — dedim —
Nerden bildiniz?”
Gülümsedi
Belli belirsiz

“Onları benimle
Duyarım — dedi —
Ve işitirim
Dediklerini

Bilseniz neler
Konuşurlar
Şakacı ve
Duygudururlar

Bakıp dururlar
Bize öylece
Çoğu kez acırlar
Halimize...”

Uzulca yürüyüp
Gitti sonra
Yüreğindeki
Yıldızlarla

Bakakaldım
Bir süre ardından
Utandım ondan
Ve yıldızlardan....

ÖLÜM VE GENEL KURMAYI

Ölüm bir gece toplantıya
Çağırdı Genel Kurmayı
Kıtlığı, depremi
Savaşı, hastalığı...

Dedi, neler oluyor
İnsanların dünyasında?
Ölüm oranı
Gitgide azalmada...

Ağıt yerine türkü sesleri
Yükseliyor evlerden
Ne oluyor?
Nedir olup biten?...

Kıtlık dedi, "Efendim
Bir şey gelmiyor elimden
Suluyorlar tarlalarını
Yağmura gereksinmeden

Büyük havuzlar yapmışlar
Suyu biriktirmek için
İsterlerse değiştiriyorlar
Yönünü nehirlerin..."

Hastalık dedi, “Efendim
Doğrusu bunaldım..
Karınları tok, sırtları pek
Şaşırdım kaldım...

Hasta olduklarında da
Etkili yöntemleri var
Çok sürmüyor
İyileşiyorlar...

Deprem dedi, “Efendim,
Yapıları pek sağlam
Yıkamıyorum
Ne kadar abansam...”

Yangın, kaza, su baskını..
Tüm öteki kötülükler..
Aşağı yukarı
Aynı şeyleri söylediler...

Savaşa dönerek
Gürledi ölüm birden:
“Peki ya, ne güne
Duruyorsun sen”...

Savaş dedi, “Efendim
Zaten sorun da bu:
Barış diye bir şey
İcat olundu...

Savaşta ölinek
Bitti böylece
Çoluk çocuk
Yok olmak topluca...

Ve silah yapımına
Harcanmayan para
Ömür ve sağlık
Oluyor insana....”

BEBEKLERİN ULUSU YOK

“BELLUM OMNİUM CONTRA OMNES”

“İnsan insanın
Kurdudur” diyor
Bir düşünür
Ve ekliyor:

“Bellum omnium contra omnes”
Yani
Yatkındır savaşa
Birbiriyle herkes...

Şu sonuç çıkar
Bu saptamadan:
Doğası gereği
Savaşçıdır insan...

Doğruluk payı
Var mı bu görüşte?
Yanlışlık var mı?
Varsa nerde?...

İnsan insanın
Kurduydu belki
Gerçek kurttan
Yokken farkı...

Onu kurttan
Ayıran özellik
Akıl olmalı
Ve üretkenlik

Ürünü
Emeğinin
Alırsan, sevinçle
Dolar yüreğin

Ve hele ortak bir
Yaratıysa bu
Daha da büyür.
Mutluluğu

Oturursun
Aynı sofraya
Emekdaş olmanın
Mutluluğuyla

Şimdi sormak
Gerekir yeniden
İnsan insanın
Kurdu mu gerçekten?

İnsan insanın
Kurduydu belki
Gerçek kurttan
Yokken farkı

Ama gelişen
Bir şey var onda
Sevgiye, iyiye
Doğruluğa

Yaratırken
Emeğiyle
Yaratır çünkü
Kendini de...

Soruyu yeniden
Ve şöyle sormalı:
Sevgiye, iyiye
Barışa kim karşı?

Emeğinin
Hakkını alan
Ne çıkar umar
Savaşmaktan?

Dünyayı ortakça
Kardeşçe üreten
Ne yarar umar
Kötülükten?

Şimdi değiştirip
Bu kavramları
Yeniden ve şöyle
Söylemek olası:

Emekçi insan var, barıştan yana
Dünyayı kardeşçe yaratan, üreten..
Ve kurtlar — savaşta çıkarları...
Vurarak, kırarak, ezerek sömüren...

KARTON TABUTLAR

“Bir Belçika şirketi karton tabut yaparak gelişmekte olan ÷lkelere ucuz fiyattan ihraç etmeye başladı...”
(Gazeteler)

Ölenleriniz ve ölecek olanlarınız için
Tabutlarımız var, sert kartondan
Hem ucuz, hem kolay monte ediliyor
Pratik oluşları bundan...

Sözelimi bir depremde
Kıtlık ya da savaşta on bin ölü verdiniz
İstedığınız sayıda tabutu
En kısa sürede yetiştiririz...

Çocuklar ve hayvanlar için
Üretim yapıyoruz ayrı boy ve tipte...
Karton hayvan tabutlarına ilgi
Artıyor gelişmiş ÷lkelerde gitgide...

Ölenleriniz ve ölecek olanlarınız için
Sert kartondan tabutlarımız var..
Gecikmeyin ısmarlamakta
Bayanlar! Baylar!

Verniklenmiş ceviz ağacından
tabutta gömülecek değilsiniz ya!
Haydi, karton tabutlarımız!
Kullanışlı ve çok ucuz fiyata!

BİLİM ADAMI

Atom çekirdeği
Üstünde çalışan
Bilim adamı
Düşündü bir an:

“Yaptığım iş
Neye yarayacak?
Onu kim
Nasıl kullanacak?”

“Senin işin
— Dedi içinden bir ses —
Sadece araştırmak
Gerisi seni ilgilendirmez...”

Bir başka ses
“Hayır” dedi,
“İnsan yaptığının
Neye yarayacağını bilmeli...”

Sesler kavgaya
Tutuştı bir ara
Kıyasıya
Kıran kırana...

Sonunda yorgun
Düştü bilgin
Baktı camdan
Dinlenmek için

Bir oğlan geçiyordu
Islık alarak
Hınzır gözleri
Kıpır kıpırdak..

Bir işçi
alışıyordu kaldırırnda
Ter damlaları
Alnında

Bir anne parkta
Bebegiini yürütüyordu
Bankta iki sevgili
pşıyordu...

Bilim adamı
Duydu bir an
Kopukluğunu
Yaşamdan...

Ve şu duygu
Yükseldi içinde:
“Yaşamak gelir
Her şeyden önce...

Yaşamın buyruğunda
Olmalıdır bilim
Yaptığının
Sonucunu düşünmeliyim...

Hem yaşam hem ölüm
Varsa sonunda
Saf tutmam gerek
Yaşamın yanında..."

•

SAVAŞ VE BARİŞ

“Hazır ol savaşa
Barış istiyorsan eğer...”
Bize bunu
Böyle öğretiler

Bir terslik yok mu
Sizce bu anlayışta?
Barış nasıl
Uzlaşır savaşıla?

Savaşa hazır olmanın
Anlamı ne:
Beklemek her an
Parmak tetikte

Ve silahlanmak
Tepeden tırnağa
En yeni yöntemlerle
Ve durmamacasına

Ve boğazlaşmanın
Hünerlerini
Herkes iyice
Öğrenmeli

Bir terslik yok mu
Sizce bu anlayışta?
Ölüm nasıl
Bağdaşır yaşamla?

“Hazır ol savaşı
Barış istiyorsan eğer...”
Bizi şu sonuca
Götürür bu sözler:

Dostluk istiyorsan
Hazır ol düşmanlığa...
Kim evet der
Bu saçmalığa?...

Dostluk isteyen
Dostluğa hazır olmalı
Barış isteyen
Barışa...

Ve silahsız ve savaşı
Bir dünya için
Yüreğini
Ortaya koymalı...

SAVAŞI KİM İSTER?

Savaşı kim ister kim ister savaşı
Sen ister misin
Tezgâhta alın teri döken?

Savaşı kim ister kim ister savaşı
Sen ister misin
Ekinine yağmur bekleyen?

Savaşı kim ister kim ister savaşı
Sen ister misin
Oğlu askerdeki ana?

Savaşı kim ister kim ister savaşı
Sen ister misin
Süt emziren yavrusuna?

Savaşı kim ister, kim ister savaşı
Sen ister misin
Evlenmek, anne olmak isteyen?

Savaşı kim ister, kim ister savaşı
Sen ister misin
Siperde evini özleyen?

Savaşı kim ister, kim ister savaşı
Sen ister misin
Dünyaya merakla bakan bebek?

Savaşı kim ister, kim ister savaşı
Sen ister misin
Yaşlanan, yaşamlar üreterek?

Savaşı kim ister, kim ister savaşı?

SINIRLAR

Bayraklar yükseliyor
Üstünde sınırların
Sınırlara bölünmüş
Ömrü insanın

Sınırları aşmak
Sınırsızlığa ulaşmak

Sınırlar...Sınırlar...
Yüreğin yüreğe
Ulaşmasını önleyen
Sınırlar...Sınırlar...
Ömrümüzü çevreleyen

Sınırları aşmak
Sınırsızlığa ulaşmak

Ayıran nedir
Yaprağı yeşilinden
Kuşu uçuşundan
Denizi mavisinden

Ayıran nedir
İnsanı insandan
Ülkeyi ülkeden
Yaşamı özgürlükten

Sınırlar... Sınırlar...
Ömrümüzü çevreleyen

Sınırları aşmak
Sınırsızlığa ulaşmak

Alışmak ya da
Sınırlara
Sınırına boyunduruğun,
Dolap beygirinin
Sınırına...

Sınırlı sevmeye
Sınırlı gülmeye
Sınırlı ağlamaya...

Sevincin sınırı
Kederin sınırı
Sınırı öfkenin...

Sınırı başkaldırının
Sınırı direnmenin...

Sınırlar...Sınırlar...

Sınırları
Aşmak
Sınırsızlığa
Ulaşmak.

Bayraklar yükseliyor
Üstünde sınırların..
Sınırlara bölünmüş
Ömrü insanın...

BEBEKLERİN ULUSU YOK

İlk kez yurdundan uzakta yaşadım bu duyguyu
Bebeklerin ulusu yok
Başlarını tutuşları aynı
Bakarken gözlerinde aynı merak
Ağlarken aynı seslerinin tonu

Bebekler çiçeği insanlığımızın
Güllerin en hası, en goncası
Sarışın bir ışıık parçası kimi
Kimi kapkara üzüm tanesi

Babalar çıkarmayın onları akıldan
Analar koruyun bebeklerinizi
Susturun susturun söyletmeyin
Savaştan yıkımdan söz ederse biri

Bırakalım sevdıyla büyüsünler
Serpilip gelişsinler fidan gibi
Senin benim hiç kimsenin değil
Bütün bir yeryüzünündür onlar
Bütün insanlığın gözbebeği

İlk kez yurdundan uzakta yaşadım bu duyguyu
Bebeklerin ulusu yok
Bebekler, çiçeği insanlığımızın
Ve geleceğimizin biricik umudu...

İÇİNDEKİLER

DÖRTLÜKLER

<i>Toplum üstüne</i>	7
Cellat uyandı	11
Yıllanmış bir ağaç	12
Eskidenmiş gibi	13
Elinde ne piyon	14
Burjuvalar kocaman duvarlarla	15
Dilencilerin akordeonları	16
Dostları özlemle kucaklamayı unutma	17
<i>Aşk, doğa, yaşam ve ölüm üstüne</i>	
Yeniden düşünüp	21
“Her insan bir Tanrıdır”	22
Her an	23
Hayale, düşe	24
Odan, kitapların	25
Başlarım işime	26
Ölüm düşüncesinden	27
Gök sanki eriyecek	28
Durdum, baktım	29
Sevdiğim	30
<i>Güncel dörtlükler, yergiler</i>	
Bir aydın tipine	33
Millet ve zamlar	34
Ağıt	35
<i>Kızıma dörtlükler</i>	
Bebek ve yeryüzü	39
Çocuğum, sınırsız uyumaktasın şimdi sen	40
Kızım, küçük pembe çiçeğim benim	41
Gecenin geç saati	42
Sevginin önünde	43
Gecemin üzgün çiçeği	44
Soru	45

Ülkeler - İzlenimler

İNGİLTERE

İngiliz sınır polisleri	49
Bir akşam	50
Manchester'de	51
Dylan Thomas'la	52
Londra'da	53

FRANSA

Paris 1971	54
Quartier Latin	55
Picasso'nun 90. doğum yıldönümü şenliğinde	56
Comedie Française	57
Alliance Française	58
Sabir'in anıtı	59

AZERBAYCAN

Düşmek	60
Natevan Anıtı'na	61
Sağ ol	62
Sosyalizm — Azerbaycan	63
Mayakovski gibi	64
Helelik	65

MUSTAFA SUPHİ DESTANI

Birinci Basıma Önsöz	69
Üçüncü Basıma Önsöz	71
Sözlükçe	151

İYİ BİR YURTTAŞ ARANIYOR

Bir Ülke Nedir	153
Bir Ülke Nedir	157

İyi Bir Yurttaş Yetiştiriyor

Gebe Kadının Türküsü	161
Yoksulun Sabah Türküsü	163
Akıp Giden Zaman Türküsü	164
Okulda Öğütler ve Yanıtlar	165
Çocuğun Annesine Sordukları	166
Meşrubat Türküsü	167
Bakımlı Erkeğin Türküsü	168
Derin Maviler	169

İyi Bir Yurttaş Aranıyor	
Mutluluğu Arayan Genç Kızın Türküsü	173
Delikanlının Sevda Türküsü	175
Sayın Muhbir Yurttaşın Türküsü	176
Kuşkucu Yurttaşın Türküsü	177
Ağırbaşlı Aydının Türküsü	178
İnsanseverin Türküsü	179
Kötümserin Türküsü	180
Avrupalı Aşk Türküsü	181
İyi Bir Yurttaş Kimdir	
İyi Bir Yurttaş Kimdir	185
KIZIMA MEKTUPLAR	187
Gizlilikte	189
Yolculukta	207
Sürgünde	215
BEBEKLERİN ULUSU YOK	225
Ölüm ve Genel Kurmayı	
Bir Mavi Çiçek	229
Toprağa Düşen	230
Emir Kulu	231
Nötron	233
Kaz Adımları	235
Silah Fabrikasında Çalışıyordu	236
Tek Başınalık	238
Yıldız Savaşları Üstüne Çeşitlemeler	240
Ölüm ve Genel Kurmayı	245
Bebeklerin Ulusu Yok	
“Bellum Omnium Contra Omnes”	251
Karton Tabutlar	254
Bilim Adamı	255
Savaş ve Barış	258
Savaş Kim İster	260
Sınırlar	262
Bebeklerin Ulusu Yok	264

ATAOL BEHRAMOĞLU

KIZIMA MEKTUPLAR

Toplu Şiirler-III

"Düşüncenin, tasarının ağır bastığı şiiri, 'epik şiir' diye adlandırabileceğimizi sanırım. Burada ağır basan şey, şairin akli, ya da akıyla kavradığı, bir nesne olarak görebildiği, 'duygusu'dur. Bu türden şiirlerde de 'lirizm' özellikleri bulunabilir. Fakat o da aklın güdümündedir. Çünkü ağır basan öge, akıldır, tanımlanmış, tasarlanmış olan şeylerdir. 'Mustafa Suphi Destanı' ve 'İyi Bir Yurttaş Aranıyor'u oluşturan şiirler, bu türden şiirlerdir. Böyle bir çalışmada şiirin biçimi üzerinde sonsuzca değişiklikler yapma olanağı vardır." (1981)

— Ataol Behramoğlu

Ataol Behramoğlu'nun Lotus (Asya-Afrika Yazarlar Birliği) 1981 Edebiyat Büyük Ödülü verilen bütün şiirlerini bir araya getirecek kitaplarının üçüncüsü olan bu ciltte şairin şu yapıtları yer alıyor: **Dörtlükler; Mustafa Suphi Destanı; İyi Bir Yurttaş Aranıyor; Kızıma Mektuplar; Bebeklerin Ulusu Yok.**

Ataol Behramoğlu (d. 1942, Çatalca) ilköğrenimini Kars ve Çankırı'da, ortaöğrenimini Çankırı Lisesi'nde, yükseköğrenimini Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamladı. İlk kitabı 1965'de yayımlanmıştı. İkinci kitabı **Bir Gün Mutlaka** (1970) ise geniş yankılar uyandırdı. Birbirini izleyen kitapları kısa zamanda tükendi. 1970-74, 1984-89 yılları arasında on yıla yakın bir süre yurt dışında kaldı. Moskova ve Paris üniversitelerinde edebiyat, dil çalışmaları yaptı. Ataol Behramoğlu çevirileri, yönettiği dergiler, yazdığı eleştiri yazılarıyla da kuşağının başta gelen yazarlarından biri oldu.